

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

4 december 2009

WETSVOORSTEL

tot hervorming van de echtscheiding

(ingediend door
mevrouw Marie-Christine Marghem en
de heer Olivier Hamal)

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

4 décembre 2009

PROPOSITION DE LOI

portant réforme du divorce

(déposée par
Mme Marie-Christine Marghem et
M. Olivier Hamal)

cdH	:	centre démocrate Humaniste
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
FN	:	Front National
LDD	:	Lijst Dedecker
MR	:	Mouvement Réformateur
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
PS	:	Parti Socialiste
sp.a	:	socialistische partij anders
VB	:	Vlaams Belang

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

SAMENVATTING

De indieners van dit wetsvoorstel vinden dat de recente hervorming van de echtscheiding in 2007 verschillende gebreken vertoont, die moeten worden weggewerkt.

De wijzigingen die zij voorstellen betreffen voornamelijk:

— *het sluiten van overeenkomsten tussen echtgenoten;*

— *de responsabilisering van de gewezen echtgenoten in verband met de verdere uitoefening van de persoonlijke verplichtingen die voortvloeien uit het huwelijk;*

— *de overgang van “echtscheiding door onderlinge toestemming” naar “echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting” en omgekeerd;*

— *de onderhoudsuitkering na de echtscheiding.*

De indieners stellen meer in het bijzonder voor dat de partijen, vóór de echtscheiding wordt uitgesproken, zekerheid hebben over de volgende punten, hetzij door gehomologeerde overeenkomsten, hetzij door een beslissing van de rechter:

— *het genot van de gezinswoning en het al dan niet gratis bewonen ervan tijdens de echtscheidingsprocedure;*

— *het ouderlijk gezag, de huisvesting van de minderjarige kinderen alsook de onderhoudsbijdrage;*

— *de onderhoudsuitkering tussen echtgenoten en de vraag of die uitkering in voorkomend geval kan worden aangerekend op het ogenblik dat de rekeningen bij de vereffening van het huwelijksstelsel van de echtgenoten worden opgemaakt.*

RÉSUMÉ

Les auteurs de la proposition de loi constatent que la récente réforme du divorce de 2007 souffre de plusieurs défauts qu'il convient de corriger.

Ces modifications concernent principalement:

— *la conclusion d'accords entre époux;*

— *la responsabilisation des ex-époux sur le sort des obligations personnelles résultant du mariage;*

— *les passerelles “divorce par consentement mutuel” vers “divorce pour désunion irrémédiable” et inversement;*

— *la pension alimentaire après divorce.*

En particulier, les auteurs proposent qu'avant que le divorce ne soit prononcé, les parties soient fixées, soit par des accords homologués, soit par une décision du juge, sur les points suivants:

— *la jouissance de la résidence familiale et le caractère gratuit ou non de l'occupation de celle-ci pendant la durée de l'instance en divorce;*

— *l'autorité parentale, l'hébergement des enfants mineurs, la contribution alimentaire;*

— *la pension alimentaire entre époux ainsi que la question de l'imputabilité éventuelle de cette dernière lors de l'établissement des comptes de liquidation du régime matrimonial des époux.*

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. — DE HERVORMING VAN 2007

De wetgever heeft tijdens de bespreking van het wetsontwerp dat tot de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding heeft geleid, aangegeven dat hij het opzet waarop de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding berustte compleet wilde herzien en dat hij, in de mate van het mogelijke, een einde wilde maken aan de conflictsituaties die voortvloeiden uit de toen vigerende regeling op grond van schuld.

Die hervorming moest de procedure vereenvoudigen en minder conflictueus maken, én moest rekening houden met de evolutie van de samenleving. Een regeling die berust op de verbreking van de huwelijksband op grond van schuld door een van de echtgenoten was niet langer aangepast aan de huidige samenleving.

De vroegere regeling was nochtans vrij logisch en pragmatisch omdat ze de echtscheiding beschouwde als een ontbinding van het huwelijk als gevolg van het feit dat een of meer hoofdverplichtingen niet waren nagekomen, net als bij iedere andere overeenkomst.

De hervorming van 2007 raakt daarentegen noch aan de echtelijke verplichtingen, noch aan het principe dat het aangaan van de huwelijksband steeds de inachtneming van die verplichtingen impliceert. Die hervorming ging echter uit van de vaststelling dat niet de precieze tekortkoming aan een echtelijke verplichting de oorzaak is van de breuk, maar dat die tekortkoming veeleer een teken is van de onherstelbaar geworden ontwrichting van het huwelijk. Om die reden diende de echtscheiding te worden gezien als een uitweg voor het falen van het echtpaar, en niet langer als een sanctie voor de schending van de echtelijke verplichtingen - zonder daarbij echter het concept van de met het huwelijk gepaard gaande verplichtingen op de helling te zetten.

Wat de privébetrekkingen tussen personen betreft, komt het niet de wetgever toe aan bepaalde gedragingen meer belang te hechten dan aan andere. Alle levenservaringen zijn relatief; bepaalde gedragingen zijn voor sommigen kwetsend, voor anderen niet. De hervorming hield al die handelwijzen en gedragingen van het dagelijks leven voor ogen en niet alleen enkele significante feiten. Elke echtgenoot kan die feiten aanbrengen, naargelang zijn persoonlijke perceptie van de mate waarin ze een invloed hebben gehad op de ontwrichting van het huwelijk.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — LA RÉFORME DE 2007

Lors des discussions qui ont mené à la loi du 27 avril 2007 réformant le divorce (*M.B.*, 7 juin 2007), le législateur a eu pour ambition de revoir complètement la philosophie qui sous-tendait la dissolution du mariage par divorce et de mettre fin, autant que faire se peut, aux situations conflictuelles que suscitait le régime à base de faute, applicable jusqu'alors.

Cette réforme devait simplifier, pacifier la procédure et mieux tenir compte de l'évolution de la société. Un système basé sur la rupture fautive du lien conjugal par l'un des époux ne correspondait plus à la société actuelle.

Le système ancien était toutefois assez logique et pragmatique dans la mesure où il envisageait le divorce comme une résiliation du mariage pour manquement à une ou plusieurs des obligations principales, à l'instar de toute autre convention.

La réforme de 2007 ne touchait, en revanche, ni aux devoirs du mariage ni au principe selon lequel l'engagement dans le lien matrimonial implique toujours le respect de ces devoirs. Cette réforme partait cependant du constat que ce n'est pas le manquement précis à une obligation du mariage qui constitue la cause de la rupture. Ce manquement n'est en fait qu'un symptôme de la désunion devenue irrémédiable. C'est pourquoi sans remettre en cause le concept des devoirs afférents au mariage, il fallait envisager le divorce comme un remède à l'échec du couple et non plus comme une sanction de la violation des devoirs du mariage.

Dans le domaine des relations privées entre personnes, il n'appartient pas au législateur d'accorder plus d'importance à certains comportements qu'à d'autres. Tous les vécus sont relatifs et certaines attitudes seront offensantes pour les uns mais pas pour les autres. La réforme envisageait l'ensemble de ces attitudes et comportements de la vie quotidienne et pas seulement quelques faits significatifs. Chaque époux peut dénoncer ces faits, en fonction de sa perception personnelle du degré d'influence qu'ils ont eu sur la désunion.

De hervorming van 2007 voorziet in twee soorten van situaties waarin de echtscheiding kan worden gevraagd, met name:

— in geval van feitelijke scheiding en als die significant is voor het einde van een huwelijk (artikel 229, § 2 en 3, van het Burgerlijk Wetboek) blijkt de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk uit het verstrijken van de termijn van die scheiding;

— als de partijen, zonder noodzakelijkerwijs feitelijk gescheiden te zijn, vaststellen dat de onderlinge verstandhouding definitief zoek is en dat het geen zin heeft het huwelijksleven voort te zetten. In die situatie beschikt de rechter over een beoordelingsbevoegdheid over het onherstelbaar karakter van de ontwrichting van het huwelijk alvorens eventueel de echtscheiding uit te spreken.

Voorts beoogde de hervorming van 2007 ook de betrekkingen tussen de partijen minder conflictueus te laten verlopen op het punt van de financiële solidariteit tussen de gewezen echtgenoten. De wetgever moest er in dat domein absoluut voor zorgen dat de zaken een sereen verloop kennen.

Onder de gelding van het vroegere echtscheidingsrecht was de kwestie van de verbreking van de huwelijksband onlosmakelijk verbonden met die van een eventuele onderhoudsuitkering na echtscheiding ten laste van de echtgenoot die “schuld had aan” de ontbinding van het huwelijk. Er moest dus worden gezocht naar het bewijs van de schuld van die echtgenoot en of een onderhoudsuitkering werd verkregen na de echtscheiding hing af van dat bewijs.

Als gevolg van de wijziging van de grondslag van de echtscheiding is de onderhoudsuitkering tussen gewezen echtgenoten niet langer een “sanctie” voor de echtgenoot die schuld heeft aan de scheiding en heeft ze zodoende haar belangrijkste verantwoording verloren.

Er moest dan ook worden nagedacht over de vraag of die solidariteit al dan niet moest worden behouden en over de rol die ze zou moeten vervullen. Daarover bestaan twee tegenstrijdige opvattingen: ofwel blijven de rechtsgevolgen van het huwelijk bestaan na de ontbinding van het huwelijk, ofwel maakt de echtscheiding definitief een einde aan de gevolgen van het huwelijk zodra het ontbonden is.

De wetgever heeft met de wet van 27 april 2007 voor een evenwichtige oplossing gekozen, die het midden houdt tussen die twee tegenstrijdige visies. Hij heeft een uitkering behouden die na de echtscheiding moet worden betaald; het gaat evenwel niet langer om een

La réforme de 2007 prévoit deux types de situations dans lesquelles un divorce peut être demandé:

— lorsqu’il y a séparation de fait et que cette dernière est significative de la fin d’une union (art. 229, §§ 2 et 3, Code civil), l’écoulement du délai de séparation constitue un indice suffisant de la désunion irrémédiable;

— lorsque les parties, sans être forcément séparées de fait, constatent qu’entre eux l’entente est irrémédiablement perdue et que la poursuite de la vie conjugale n’a pas de sens. Dans cette situation, le juge dispose d’un pouvoir d’appréciation sur le caractère irrémédiable de la désunion, avant de prononcer éventuellement le divorce.

Ensuite, la réforme de 2007 a également souhaité pacifier les relations des parties en ce qui concerne la solidarité alimentaire entre ex-époux. Dans ce domaine le devoir de pacification du législateur était indispensable.

Sous l’empire de l’ancien droit du divorce, la question de la rupture du lien matrimonial était inextricablement liée à celle d’une éventuelle pension après divorce à charge de l’époux “coupable” de la dissolution du mariage. La preuve de la culpabilité d’un conjoint devait donc être recherchée et l’obtention d’une pension après divorce dépendait de cette preuve.

Du fait du changement de fondement du divorce, la pension entre ex-époux a perdu son caractère “sanction” de l’époux coupable de la séparation et a perdu par là sa justification principale.

Il fallait donc réfléchir au maintien ou non de cette solidarité et au rôle que cette dernière devrait remplir. À ce sujet, deux conceptions opposées existaient: soit les effets juridiques du mariage perdurent au-delà de la dissolution du mariage, soit le divorce met un terme définitif aux effets du mariage dès que celui-ci est dissout.

Dans la loi du 27 avril 2007, le législateur a adopté une solution d’équilibre, laquelle se situe entre les deux visions opposées. Il a maintenu une certaine forme de pension après divorce qui passe d’un caractère indemnitaire (indemnisation de la faute) à un caractère plus

uitkering met een vergoedend karakter (als schade-loosstelling voor de schuld) maar om een uitkering tot levensonderhoud. Die uitkering is een verplichting tot solidariteit, in het verlengde van die welke door het huwelijk werd aangegaan; het is de bedoeling dat de gewezen echtgenoot die in nood verkeert of die het minst welgesteld is, opnieuw een decente plaats kan innemen in de samenleving en een nieuwe start kan nemen.

Een van de belangrijkste – en eveneens noodzakelijke – nieuwigheden van de in 2007 doorgevoerde hervorming ten slotte, bestaat erin dat de partijen voortaan onderling overeenkomsten kunnen uitwerken in alle fasen van de procedure; zulks werd bewerkstelligd door de vigerende procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming te laten gelden, dan wel door de partijen die dat wensen, in staat te stellen de in de loop van de procedure bereikte overeenkomsten te laten homologeren.

II. — EEN HERVORMING IS ABSOLUUT NODIG OMDAT RESULTATEN UITBLIJVEN

Aangezien de hervormde regeling van 2007 nu bijna twee jaar wordt toegepast, is het tijd om een eerste balans op te maken. Zoals bij de goedkeuring ervan te vrezen viel, vertoont deze nieuwe procedure in haar geheel onvoldoende samenhang en werkbaarheid – ze resulteert immers uit een niet altijd even gelukkig compromis van op zijn minst uiteenlopende, en soms zelfs tegengestelde, standpunten over huwelijk en echtscheiding. Uit de eerste ervaringen van de mensen die deze wet ten uitvoer moeten leggen, blijkt dat zij een zekere dosis creativiteit en goede wil aan de dag hebben moeten leggen om dit wetgevend instrument zo goed mogelijk te gebruiken en een samenhangende hervorming uit te bouwen.

Voorts werd in veel gevallen bij het Grondwettelijk Hof beroep ingesteld tegen verschillende bepalingen van de wet van 27 april 2007. Daarop heeft het Hof diverse punten van die wet vernietigd, meer bepaald inzake de toepassing van de beperking in de tijd van de uitkering tot onderhoud na de echtscheiding op de pensioenen die werden toegekend vóór de inwerkingtreding van de voormelde wet¹.

¹ Zie vernietigingsarrest nr. 172/2008 van 3 december 2008 betreffende de overgangsbepalingen inzake de duur van de uitkering tot onderhoud na de echtscheiding, alsook arrest nr. 137/2008 van 21 oktober 2008 inzake de ongrondwettigverklaring van de kosten.

alimentaire. Elle constitue une obligation de solidarité dans le prolongement de celle contractée par mariage, afin de garantir à l'ex-époux dans le besoin ou à celui qui est le moins fortuné la possibilité de reprendre une place décente dans la société et de prendre un nouveau départ.

Enfin, l'une des principales innovations voulues par la réforme de 2007, également indispensable, est la place qui a été faite à la négociation d'accords entre parties à tous les stades de la procédure, et ce que ce soit en laissant subsister telle quelle la procédure de divorce par consentement mutuel ou en permettant aux parties qui le souhaitent de faire homologuer les accords auxquels elles seraient parvenues en cours de procédure.

II. — LA NÉCESSITÉ D'UNE RÉFORME EN RAISON DE L'ABSENCE DES RÉSULTATS

Après presque deux ans d'application de la réforme de 2007, l'heure est venue de faire un premier bilan. Comme on pouvait le craindre à l'époque de son adoption, cette nouvelle procédure, fruit de compromis pas toujours très heureux entre des visions divergentes et parfois opposées de la notion de mariage et de divorce, pêche par un manque de cohérence globale et de praticabilité. Des premiers échos qui nous parviennent des praticiens chargés d'appliquer cette loi, il ressort qu'une certaine dose de créativité et de bonne volonté ont été nécessaires afin d'utiliser au mieux cet outil législatif et construire une réforme cohérente.

De nombreux recours ont, par ailleurs, été intentés contre différentes dispositions de la loi du 27 avril 2007 devant la Cour constitutionnelle, laquelle a censuré cette loi sur plusieurs points, notamment l'application de la limitation dans le temps de la durée des pensions alimentaires après divorce aux pensions attribuées avant l'entrée en vigueur de ladite loi¹.

¹ Voy. l'arrêt d'annulation n° 172/2008 du 3 décembre 2008 relatif aux dispositions transitoires traitant de la durée de la pension après divorce et l'arrêt de déclaration d'inconstitutionnalité n° 137/2008 du 21 octobre 2008 relatif aux dépens.

Hoewel die wet van 2007 technisch en vormelijk werd bijgestuurd², meer bepaald ingevolge arresten tot ongrondwettigverklaring van het Grondwettelijk Hof, menen de indieners van dit wetsvoorstel dat ze een aantal substantiële mankementen vertoont die de regeling van de echtscheiding – en dus ook van het huwelijk – sterk uit balans brengen.

In dat verband zijn zij van mening dat de wet van 27 april 2007 moet worden bijgestuurd op de volgende punten³.

1. Het sluiten van overeenkomsten tussen partijen

De partijen zouden sterk moeten worden aangemoedigd overeenkomsten te sluiten; dat was in 2007 trouwens de bedoeling van de wetgever. In de huidige stand van zaken wordt evenwel vastgesteld dat de partijen door de thans vigerende voorschriften veeleer worden ontmoedigd soortgelijke overeenkomsten te sluiten.

De echtgenoten kunnen geen gedeeltelijke overeenkomsten sluiten als de echtscheidingsprocedure nog aan de gang is, dan wel omdat die overeenkomsten onderworpen zijn aan dermate strikte voorwaarden dat ze in de praktijk onmogelijk gesloten kunnen worden. Bovendien bieden die overeenkomsten weinig rechtszekerheid (zie de artikelen 1256 en 1257 van het Gerechtelijk Wetboek, alsook artikel 301, § 9, van het Burgerlijk Wetboek).

Voorts worden de overeenkomsten voorafgaand aan de echtscheiding door onderlinge toestemming “voorlopig” behouden, hoewel de partijen niet langer door onderlinge toestemming willen scheiden, en zelfs gewoonweg van de echtscheidingsprocedure hebben afgezien. Zulks ontmoedigt de echtgenoten gebruik te maken van die regeling.

² Wet van 31 oktober 2008 (*Belgisch Staatsblad* van 23 januari 2009) tot wijziging van artikel 1294bis, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek teneinde de wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding te verduidelijken, waarbij de verwijzing naar artikel 1287 wordt vervangen door een verwijzing naar artikel 1288. Deze herstellwet zet louter een artikelnummer recht – dat het om een vergissing ging, was overduidelijk voor de hele rechtsleer. Voorts moet worden opgemerkt dat nog meer wetsvoorstellen werden ingediend, waarvan de bespreking aan de gang is (zie het wetsvoorstel ingediend door volksvertegenwoordigers Schryvers, Terwingen en Verherstraeten (DOC 52 1517/001), alsook het voorstel van volksvertegenwoordigers Lahaye-Battheu en Van Cauter (DOC 52 1706/001)).

³ Deze punten vormen zonder twijfel geen volledig overzicht van de mankementen; wij hebben er hier vier opgenomen, die ons de belangrijkste lijken.

Outre les corrections techniques et cosmétiques que cette loi de 2007 a déjà subies², notamment suite aux arrêts d'inconstitutionnalité rendus par la Cour constitutionnelle, les auteurs de la présente proposition de loi sont d'avis que cette loi souffre de plusieurs défauts substantiels qui déséquilibrent gravement l'institution du divorce et, par conséquent, celle du mariage.

À cet égard, nous estimons que les principaux axes dits de “réparation” de la loi du 27 avril 2007 sont les suivants³:

1. Conclusion d'accords entre parties

La conclusion d'accords entre parties devrait être largement encouragée. C'était d'ailleurs la volonté du législateur en 2007. Cependant on constate aujourd'hui que la conclusion de tels accords est, au contraire, découragée par les normes actuellement en vigueur.

D'une part, les accords partiels entre époux sont soit impossibles durant l'instance, soit enserrés dans des conditions qui les rendent impossibles en pratique et offrent peu de sécurité juridique (*cf.* les articles 1256 et 1257 du Code judiciaire et l'article 301, § 9, du Code civil).

D'autre part, les conventions préalables à divorce par consentement mutuel sont maintenues “provisoirement”, alors que la voie du consentement mutuel a été abandonnée par les parties et parfois même sans procédure de divorce du tout, ce qui décourage les époux de s'engager dans cette voie.

² Loi du 31 octobre 2008 (*M.B.* 23 janvier 2009) modifiant la référence à l'article 1287 en 1288 dans l'article 1294bis du Code judiciaire. Cette loi réparatrice se contente de rectifier un numéro d'article, rectifiant ainsi une erreur que toute la doctrine estimait évidente. Il faut, par ailleurs, relever que d'autres propositions de loi ont été déposées et sont en cours de discussion. Voy. la proposition de loi des députés SCHRYVERS, TERWINGEN et VERHERSTRAETEN, DOC 52 1517/001 ainsi que la proposition des députés LAHAYE-BATTHEU et VAN CAUTER, DOC 52 1706/001.

³ Bien qu'ils n'épuisent sans doute pas la matière, nous en avons retenu quatre, qui nous semblent les plus importants.

Gezien het gebrek aan reële mogelijkheden om tot efficiënte overeenkomsten te komen, blijven nijpende problemen jammer genoeg bestaan. In dat verband kunnen twee voorbeelden worden aangehaald: het knelpunt van de woonvergoeding, en dat van de keuze “het huis of de uitkering tot levensonderhoud”.

— De woonvergoeding

Een voorbeeld: een paar is gehuwd onder het stelsel van de wettelijke gemeenschap van goederen; de echtelijke woning is gemeenschappelijk bezit. De echtgenoot verlaat zijn echtgenote en het paar scheidt uit de echt. In dat geval kan de echtgenoot jaren later, in het kader van de vereffening, een woonvergoeding eisen, die gelijk is aan de waarde van de helft van de huur, en wel voor een termijn die ingaat bij de aanvang van de echtscheidingsprocedure tot op het tijdstip van de verdeling.

De echtgenote kan uiteraard, op grond van de wederzijdse bijstandsplicht van echtgenoten, een verzoek indienen om kosteloos in de echtelijke woning te mogen wonen. Ze kan de woning evenwel hoe dan ook niet langer kosteloos bewonen na de echtscheiding, en bovendien kan worden geredetwist over de vraag of de beslissing om haar de woning kosteloos te laten bewonen, wel definitief is⁴.

Indien de echtgenoten in de echtscheidingsprocedure overeenkomen dat de bewoning kosteloos is, is die overeenkomst krachtens artikel 1257, derde lid, van het Gerechtelijk Wetboek niet bindend. De echtgenoot kan zijn gegeven woord immers nog intrekken bij de vereffening van de gemeenschap. Dat heeft tot gevolg dat de echtgenote jarenlang in een uiterst rechtsonzekere situatie verkeert.

— “Het huis of de uitkering tot levensonderhoud”

Volgens het klassieke scenario stemt een echtgenoot ermee in zijn aandeel in de echtelijke woning aan zijn echtgenote af te staan, als de echtgenote van haar kant afziet van enige uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding.

Die overeenkomst komt beide partijen goed uit: de echtgenoot hoeft niets te betalen en is voortaan vrijgesteld van zijn alimentatieplicht, terwijl de echtgenote zonder verwijl een tastbaar element — haar

⁴ Dat wordt meer bepaald betwist door professor Y.H. Leleu: “Jurisprudence récente en matière de liquidation et de partage du régime matrimonial”, in *Actualités de droit familial: le point en 2001*, Luik, CUP, 2001, blz. 45; “Six questions en quête de réponse à propos de l’indivision post-communautaire”, *R.N.B.*, 2001, nr. 6, blz. 669. De indieners zijn het echter niet eens met het standpunt van prof. Leleu.

Faute de réelle possibilité de conclure des accords efficaces, on déplore que des problèmes lancinants restent sans solution. On peut citer deux exemples à cet égard: l’indemnité d’occupation, d’une part, et l’échange “maison contre pension”, de l’autre.

— L’indemnité d’occupation

Les époux sont mariés en régime de communauté légale et la résidence conjugale est commune. Monsieur quitte Madame. Le couple divorce. Monsieur peut alors, des années après, réclamer dans le cadre de la liquidation une indemnité d’occupation, équivalente à la valeur de la moitié d’un loyer, depuis le début de l’instance en divorce jusqu’au partage.

Certes, Madame pourrait demander l’occupation gratuite de la résidence conjugale, à titre d’exécution du devoir de secours entre époux. Toutefois, ce caractère gratuit cesserait au divorce, d’une part, et le caractère définitif de la décision accordant l’occupation gratuite est controversé, d’autre part⁴.

Si les époux conviennent durant l’instance que cette occupation sera gratuite, cette convention est sans valeur contraignante, en vertu de l’article 1257, alinéa 3, du Code judiciaire, et Monsieur pourra encore reprendre sa parole durant la liquidation de la communauté. Ceci signifie une importante insécurité juridique pour Madame, et ce durant des années.

— L’échange “maison contre pension”

C’est un grand classique: Monsieur est d’accord pour céder sa part dans la résidence conjugale à Madame, contre la renonciation de Madame à toute pension après divorce.

Ici aussi, cette convention, qui convient aux deux parties — Monsieur ne doit rien décaisser et est désormais “libre” sur le plan alimentaire, Madame est assurée de recevoir immédiatement un élément tangible, à savoir

⁴ Ceci est notamment contesté par le professeur Y.H. LELEU: “Jurisprudence récente en matière de liquidation et de partage du régime matrimonial”, in *Actualités de droit familial: le point en 2001*, Liège, CUP, 2001, p. 45; “Six questions en quête de réponse à propos de l’indivision post-communautaire”, *R.N.B.*, 2001, n° 6, p. 669. Nous ne partageons toutefois pas l’opinion du professeur LELEU.

leefomgeving — verwerft. Een dergelijke overeenkomst kunnen de partijen evenwel niet sluiten in het kader van een echtscheidingsprocedure, omdat zowel artikel 301, § 9, van het Burgerlijk Wetboek, als artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek zulks verhinderen.

Met betrekking tot het sluiten van overeenkomsten moet men er echter tevens rekening mee houden dat de echtgenoten tijdens de echtscheidingsprocedure psychologisch ontredder kunnen raken. Zij sluiten dus beter geen overeenkomsten als ze dat niet echt willen.

Dat is de bestaansreden van het vigerende artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek. Dit artikel mist evenwel zijn doel: in plaats van het sluiten van overeenkomsten te bevorderen en ze veilig te stellen, verhindert het de totstandkoming ervan of zorgt het voor rechts-onzekerheid; aldus ontmoedigt het artikel de partijen overeenkomsten te sluiten.

Om de praktijkproblemen te verhelpen en de discussie op gang te brengen, suggereren de indieners een wijziging van de artikelen 1256 en 1257 van het Gerechtelijk Wetboek. Volgens hen zouden de aan de rechter opgedragen taak de partijen in te lichten over de gevolgen van hun overeenkomst, alsook de mogelijkheid de homologatie met het oog op bedenktijd op te schorten, de overeenkomsten de “aantrekkelijkheid” kunnen geven die de vigerende wet ze beoogt te verlenen.

Er zouden ook andere specifieke maatregelen moeten worden genomen, die zijn ingegeven door het streven de overeenkomsten tussen partijen zoveel mogelijk te bevorderen. Voorts stellen de indieners voor in artikel 301, § 9, van het Burgerlijk Wetboek op te nemen dat de partijen tijdens het geding een vergelijk mogen treffen over de uitkering tot onderhoud.

Over die suggesties moet evenwel nog worden beraadslaagd om zich ervan te vergewissen dat ze praktisch haalbaar zijn.

Voorts is er de voorlopige handhaving van de overeenkomsten tot echtscheiding door onderlinge toestemming in geval afstand wordt gedaan van die echtscheidingsprocedure, zoals thans is bepaald bij artikel 1294*bis* van het Gerechtelijk Wetboek. De indieners achten het noodzakelijk die bepaling van het Gerechtelijk Wetboek in verscheidene opzichten bij te sturen.

Het lijkt immers vreemd om voor mensen die in het kader van een echtscheiding door onderlinge toestemming overeenkomsten hebben gesloten — waarvan alle nadere regels een ondeelbare eenheid vormen — slechts een deel van die overeenkomsten te handhaven, terwijl

son cadre de vie — est impossible dans le cadre de l'instance en divorce, en raison à la fois de la rédaction de l'article 301, § 9, du Code civil et de l'article 1257 du Code judiciaire.

Toutefois, dans le cadre de la conclusion d'accords, il faut prendre également en considération le fait que les époux peuvent être dans une situation de désarroi psychologique durant l'instance. Il ne faudrait pas qu'ils concluent des accords sans avoir la volonté éclairée à cet effet.

C'est là la raison d'être de l'article 1257 actuel du Code judiciaire. Toutefois, cette disposition n'atteint guère son but, puisque loin de favoriser et de “sécuriser” les accords, il les rend soit impossibles, soit incertains, et par là les décourage.

Afin de remédier aux problèmes rencontrés dans la pratique, les auteurs de la proposition suggèrent, pour ouvrir la discussion, de modifier les articles 1256 et 1257 du Code judiciaire. Pour eux, la mission confiée au juge d'informer les parties sur les conséquences de leur accord, et la possibilité de surseoir à l'homologation pour un délai de réflexion, seraient de nature à rendre aux accords le caractère “attractif” que la loi actuelle prétend leur donner.

Toujours dans l'optique de favoriser au maximum des accords entre parties, d'autres modifications ponctuelles pourraient également intervenir. Les auteurs proposent également d'inscrire dans l'article 301, § 9, du Code civil l'autorisation pour les parties de transiger sur la pension alimentaire durant l'instance.

Ces suggestions doivent toutefois encore faire l'objet de débat afin de s'assurer de leur praticabilité.

En ce qui concerne le maintien à titre provisoire des conventions de divorce par consentement mutuel lorsque cette procédure est abandonnée, tel que prévu actuellement par l'article 1294*bis* du Code judiciaire, les auteurs de la proposition de loi estiment devoir corriger cette disposition du Code judiciaire sur plusieurs aspects.

Il semble en effet singulier de maintenir entre des personnes qui ont conclu des accords dans le cadre d'un divorce consensuel, dont toutes les modalités forment une unité indivisible, une partie seulement de ces accords, alors que le contexte processuel a

de achtergrond waartegen het geding tussen beiden zich afspeelt helemaal is veranderd, en er derhalve niet langer sprake is van enige overeenkomst, toch niet over de hele “package deal”.

In artikel 1294*bis* van het Gerechtelijk Wetboek moet dus een en ander worden gepreciseerd.

In eerste instantie moet worden gespecificeerd dat alleen het deel van de overeenkomsten wordt gehandhaafd dat de situatie van de partijen en hun kinderen tijdens de proeftijd regelt. De thans vigerende, alomvattende verwijzing naar artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek heeft evenzeer betrekking op de uitkering tot onderhoud na de echtscheiding, wat zinloos is.

Voorts zou moeten worden gepreciseerd dat artikel 1294*bis*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek is opgevat als een uitvloeisel van § 1 van datzelfde artikel, in die zin dat de overeenkomsten tot echtscheiding door onderlinge toestemming alleen voorlopig worden gehandhaafd als door één van de partijen, dan wel door beide partijen om de toepassing van artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek wordt verzocht.

Zonder die verduidelijking kan immers de indruk ontstaan dat, zelfs als van de procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming is afgestapt en geen van de partijen de wens heeft geuit de overgang naar de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting te gebruiken, de overeenkomsten niettemin “voorlopig” voor onbepaalde tijd van kracht blijven⁵; in dat geval zweven de overeenkomsten in het luchtledige, aangezien tussen de echtgenoten niet langer enige echtscheidingsprocedure loopt.

2. Gebrek aan responsabilisering van de gewezen echtgenoten in verband met de persoonlijke verplichtingen die voortvloeien uit het huwelijk

De wet van 27 april 2007 biedt de mogelijkheid uit de echt te scheiden zonder enig gevolg van de verbreking van de echtverbintenis te hebben geregeld.

Een echtgenoot kan aldus worden “gedumpt” (het moet gezegd dat de echtgenote doorgaans de economisch zwakkere partner is) zonder dat ook maar één van de aspecten die diens leven bepaalden geregeld is bij overeenkomst of op grond van een rechterlijke beslissing.

⁵ De desbetreffende interpretatie is voorheen al gegeven, zie A.-Ch. VAN GYSEL, “Une bien fragile passerelle”, noot bij Vrederecht Marche-en-Famenne, 13 maart 2008, *A.D.F.*, 2008, blz. 150.

diamétralement changé entre eux et qu’il n’y a partant plus d’accord, du moins sur l’ensemble du “package deal”.

Plusieurs précisions doivent donc être apportées à l’article 1294*bis* du Code judiciaire.

Tout d’abord, il faut spécifier que c’est seulement la partie des conventions qui règle le sort des parties et de leurs enfants durant les épreuves qui est maintenue. Actuellement, le renvoi global à l’article 1288 du Code judiciaire vise tout autant la pension après divorce, ce qui n’a pas de sens.

Ensuite, il faudrait préciser que le paragraphe 2 de l’article 1294*bis* du Code judiciaire se conçoit comme une suite du paragraphe 1er de cette disposition, dans la mesure où c’est seulement si l’une des parties, ou les deux, sollicite(nt) l’application de l’article 1255 du Code judiciaire que les conventions de divorce par consentement mutuel sont maintenues à titre provisoire.

En effet, à défaut de cette clarification, on pourrait penser que même si la procédure de divorce par consentement mutuel a été abandonnée et qu’aucune des parties n’a manifesté le désir d’emprunter la “passerelle” vers le divorce pour cause de désunion irrémédiable, les conventions demeurent toutefois en vigueur “à titre provisoire” pendant une période indéterminée⁵: elles “flottent” alors dans le vide, puisqu’il n’y a plus aucune procédure de divorce en cours entre les époux.

2. L’absence de responsabilisation des ex-époux sur le sort des obligations personnelles contractées par le mariage

Avec la loi du 27 avril 2007 il est permis de divorcer sans avoir réglé aucune des conséquences de la rupture du lien conjugal.

Un époux – et il faut bien le dire, il s’agit souvent de la femme qui est généralement l’épouse économiquement faible – peut ainsi être “jeté” sans qu’aucun des éléments qui déterminaient sa vie ait été réglé, que ce soit par un accord ou par une décision judiciaire.

⁵ Cette lecture a déjà été faite. Voy. A.-Ch. VAN GYSEL, “Une bien fragile passerelle”, note sous J.P. Marche-en-Famenne, 13 mars 2008, *A.D.F.*, 2008, p. 150.

Aldus lijkt de hervorming van 2007 echt te voorzien in een recht op echtscheiding. De echtgenoten worden niet langer op dezelfde manier behandeld, want de voorstander van de scheiding wordt voorgetrokken, waardoor het makkelijker wordt de echtverbintenis te verbreken zonder de gevolgen ervan onder ogen te zien of te regelen. Echtscheiding beschouwen als een regeling die louter de ontknoping is van een andere regeling, met name het huwelijk, neigt naar “verstoting op zijn Belgisch”.

De nieuwe gronden tot echtscheiding als bedoeld in artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek hebben de debatten over de het al dan niet uitspreken van de echtscheiding aanzienlijk verkort.

Vóór de hervorming in 2007, toen echtscheidingen aanhangig waren bij de rechtbank van eerste aanleg, regelden de partijen de gevolgen van hun echtscheiding; dat geschiedde krachtens artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek op last van de voorzitter van de rechtbank, uitspraak doende in kort geding. De kwesties in verband met het betrekken van de echtelijke woning, het lot van de kinderen op het stuk van levensonderhoud en bewaring, de onderhoudsuitkering voor de gewezen echtgenoot alsook de eventuele gevolgen van die maatregelen in het kader van de toekomstige vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk of onverdeeld vermogen van de echtgenoten, werden in de meeste gevallen besproken en uitgeklaard.

Met de nieuwe hervorming, vooral dan wanneer de echtscheiding wordt aangevraagd op grond van feitelijke scheiding, zijn de debatten over de echtscheiding erg kort, en wordt vaak alleen geconstateerd dat de termijn van de feitelijke scheiding correct is verlopen. Dat laat de toekomstige gewezen echtgenoten geen tijd om al die aangelegenheden te regelen voordat de echtscheiding wordt uitgesproken. Momenteel wordt over de voorlopige maatregelen erg vaak pas *na* de echtscheiding een vonnis geveld, dat over het algemeen *de plano* wordt uitgesproken, wat volstrekt onlogisch is en verscheidene moeilijkheden doet rijzen⁶.

Vandaag is het dus mogelijk uit de echt te scheiden zonder ook maar één van de gevolgen van de verbreking van de echtverbintenis te hebben geregeld.

Over die punten moet nochtans vroeg of laat een beslissing worden getroffen. En snel beslissen is aangewezen, om te voorkomen dat die punten een

⁶ Zo zal de voorzitter de tussen echtgenoten geldende maatregelen alleen kunnen uitspreken voor een periode die volledig verstreken is.

La réforme de 2007 semble ainsi prévoir un véritable droit au divorce. Les époux ne sont plus traités de la même manière, on favorise celui qui est partisan d'une séparation, facilitant la remise en cause de l'engagement conjugal, sans en envisager les conséquences ni les aménager. L'institution du divorce qui n'est autre que le dénouement d'une autre institution, celle du mariage, tend vers une véritable “répudiation à la belge”.

Avec les nouveaux fondements du divorce visés à l'article 229 du Code civil, les débats sur le prononcé ou non du divorce ont considérablement raccourci.

Avant la réforme de 2007, alors que le divorce était pendant devant le tribunal de première instance, les parties réglaient les effets de leur divorce, notamment par référé présidentiel en vertu de l'article 1280 du Code judiciaire. Les questions concernant l'occupation de la résidence conjugale, le sort des enfants du point de vue alimentaire et de leur garde, la pension alimentaire pour l'ex-époux ainsi que l'affectation éventuelle de ces mesures dans le cadre de la future liquidation-partage du patrimoine commun ou indivis des époux, étaient dans la plupart des cas discutées et tranchées.

Avec la nouvelle réforme, et surtout lorsque le divorce est demandé pour séparation de fait, les débats sur le divorce sont très brefs et se bornent souvent à constater l'écoulement correct du délai de séparation de fait. Cela ne laisse pas le temps aux futurs ex-époux de régler toutes ces questions avant le prononcé du divorce. Actuellement, les mesures provisoires sont très souvent jugées *après* le divorce, lequel est généralement prononcé *de plano*, ce qui est totalement illogique et crée diverses difficultés⁶.

Aujourd'hui, il est donc possible de divorcer sans avoir réglé aucune des conséquences de la rupture du lien conjugal.

Or ces questions doivent être tranchées tôt ou tard et il vaut mieux les arbitrer rapidement pour éviter qu'elles deviennent des causes incessantes de contentieux

⁶ Ainsi, les mesures entre époux ne pourront être prononcées par le président que pour une période entièrement révolue.

aanleiding worden voor aanhoudende onenigheid tussen de gewezen echtgenoten en dat men de regels over bijvoorbeeld de vermogenssituatie over één kam scheert met de nadere bepalingen over de gemeenschappelijke kinderen, wat niemand tot voordeel strekt. Bij ontstentenis van een definitieve overeenkomst tussen de partijen of van een rechterlijke beslissing over de kwestie, moet, om definitief ieders rechten vast te stellen, de vereffening van de gemeenschap worden afgewacht, iets wat soms pas jaren later gebeurt.

Voorts getuigt die aanpak niet van al te veel respect voor de persoonlijke verbintenissen die de partijen door hun huwelijk zijn aangegaan.

Dankzij een grondige hervorming op dat punt zou tegemoet kunnen worden gekomen aan het beginsel van de rechtssamenhang en van de voorzienbaarheid van de juridische oplossingen. Aldus zou voor rechtszekerheid kunnen worden gezorgd, zoals met name wordt beklemtoond door bepaalde leden van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zie de afwijkende mening van de rechters Casadevall, Russo en Makarczyk in het arrest van het EHRM van 20 maart 1997, in de zaak X, Y en Z v. het Verenigd Koninkrijk). Thans wordt dat beginsel kennelijk niet onverkort in acht genomen.

Het desbetreffende beginsel impliceert dat wanneer een Staat een instituut toestaat en organiseert — *in casu* de echtscheiding — die Staat daaruit alle consequenties moet trekken door in de nodige bepalingen te voorzien, om ervoor te kunnen zorgen dat het privé- en het gezinsleven van de betrokkenen in acht worden genomen.

Daaruit kan worden afgeleid dat de verbreking en ontbinding van de door de Belgische wet ingestelde echtverbintenis geen aanleiding mogen geven tot een rechtsvacuüm, noch afhankelijk mogen zijn van de eenzijdige wil van een partij die louter uit eigenbelang zou mogen optreden, zonder rekening te houden met de gevolgen die eerder zijn ontstaan door de gemeenschappelijke wil van het echtpaar en die beide echtgenoten hebben aanvaard.

Hoewel de wetgever de echtscheiding door onderlinge toestemming in 2007 heeft willen behouden omdat die procedure – volgens alle geraadpleegde deskundigen – veel genoegdoening bleek te schenken, blijkt die vorm van echtscheiding nu relatief gezien terrein te verliezen aan de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting. In 2006 werden er 1 842 echtscheidingen op grond van bepaalde feiten (met inbegrip van de echtscheidingen op grond van feitelijke scheiding van meer dan twee jaar) en 2 602 echtscheidingen door onderlinge toestemming uitgesproken. In totaal zijn dat 4 444 echtscheidingen (41,5% op grond van bepaalde

entre les ex-époux et qu'un amalgame peu profitable n'ait lieu entre la situation patrimoniale des ex-époux et les modalités relatives aux enfants communs par exemple. En effet, en l'absence d'accord définitif des parties ou de décision de justice sur la question, il faut attendre la liquidation de la communauté, qui intervient parfois des années plus tard, pour fixer définitivement les droits de chacun.

En outre, cette méthodologie ne témoigne pas d'un grand respect par rapport aux obligations personnelles contractées par les parties en se mariant.

Une réforme en profondeur sur ce point permettrait de répondre au principe de cohérence juridique et de prévisibilité des solutions juridiques, et donc de sécurité juridique, tel que souligné notamment par certains membres de la Cour européenne des droits de l'Homme (voy. l'opinion dissidente des juges CASADEVALL, RUSSO et MAKARCZYK à l'arrêt Cour.EDH du 20 mars 1997, en cause X, Y et Z c. Royaume-Uni) et qui ne semble pas être complètement respecté aujourd'hui.

Ce principe implique que lorsqu'un État autorise et organise une institution — ici le divorce — il doit en tirer toutes les conséquences en prévoyant les dispositions nécessaires pour permettre aux personnes concernées de voir respecter leur vie privée et familiale.

On peut en déduire que la rupture et la dissolution de la conjugalité organisée par la loi belge ne peuvent être abandonnées ni à une "zone de non-droit" ni à la volonté unilatérale d'une partie qui serait autorisée à agir au nom de ses seuls intérêts, sans se préoccuper des effets antérieurement créés par la volonté commune du couple et acceptés par les deux époux.

Bien qu'en 2007 le législateur ait voulu maintenir l'institution du divorce par consentement mutuel, étant donné que, de l'avis de tous les spécialistes consultés, elle s'avère être une institution très satisfaisante, on constate aujourd'hui une relative désaffection pour ce type de divorce au profit du divorce pour cause de désunion irrémédiable. En 2006, il a été prononcé 1 842 divorces pour cause déterminée (y compris les divorces pour cause de séparation de fait de plus de 2 ans) et 2 602 divorces par consentement mutuel, soit un total de 4 444 divorces (41,5% pour cause déterminée et 58,5% par consentement mutuel). En 2008, il y

feiten en 58,5% door onderlinge toestemming). In 2008 waren er 3 196 echtscheidingen op grond van bepaalde feiten (vroegere wet en onherstelbare ontwrichting) en 2 450 echtscheidingen door onderlinge toestemming. Samen zijn er dat 5 646 (56,5% op grond van bepaalde feiten en 43,5% door onderlinge toestemming). De verhoudingen zijn dus gekeerd⁷.

Die trend gaat regelrecht in tegen de bedoeling die de wetgever in 2007 had om huwelijksconflicten te “depersonaliseren”. Hij geeft dan ook aan dat de hervorming in dat opzicht haar doel niet bereikt.

Dat komt wellicht gedeeltelijk doordat het niet verplicht is de kernpunten van de scheiding te regelen: waarom zou men het over alle punten van het echte geschil eens trachten te worden als het toch zo makkelijk is uit de echt te scheiden en de oplossing van de knelpunten tot later uit te stellen? Voorts is die situatie te wijten aan de moeilijke of weinig praktische voorwaarden waaraan het sluiten van akkoorden tijdens de procedure is onderworpen.

Op grond van die vaststellingen zijn de indieners van dit wetsvoorstel de mening toegedaan dat elke verbintenis verantwoordelijkheden inhoudt; het is hun overtuiging dat men onverantwoordelijk gedrag in de hand werkt door “fast-and-easy” echtscheidingen of al te snelle echtscheidingen mogelijk te maken.

Zij vinden het dan ook belangrijk dat bepaalde cruciale punten verplicht geregeld moeten zijn voordat de echtscheiding kan worden uitgesproken.

Op z'n minst moeten de partijen, voordat het huwelijk wordt ontbonden, uitsluitel hebben, hetzij door gehomologeerde overeenkomsten, hetzij door een rechterlijke uitspraak, over de volgende punten:

- het betrekken van de echtelijke woning en het al dan niet kosteloos gebruik ervan zolang de echtscheidingsprocedure loopt;
- het ouderlijk gezag, de huisvesting van de minderjarige kinderen en de uitkering tot levensonderhoud;
- de uitkering tot onderhoud tussen de echtgenoten, alsook het vraagstuk van de eventuele verrekening ervan bij de opmaak van de rekeningen wanneer het huwelijksstelsel van de echtgenoten wordt vereffend.

De indieners van dit wetsvoorstel willen als voorwaarde opleggen dat die kernpunten moeten zijn geregeld alvorens de echtscheiding kan worden uitgesproken. Aldus

⁷ Zie I. SCHYNS, “Le divorce à Bruxelles, mode d'emploi”, A.D.F., mei 2009.

a eu 3 196 divorces pour cause déterminée (ancienne loi et désunion irrémédiable) et 2 450 par consentement mutuel, soit 5 646 divorces au total (56,5% pour cause déterminée et 43,5% par consentement mutuel). Il s'ensuit que la proportion s'est donc inversée⁷.

Cette tendance va tout à fait à l'encontre de la volonté de “dépersonnalisation” des conflits conjugaux du législateur de 2007. C'est donc un signe que la réforme n'atteint pas, à cet égard, l'objectif poursuivi.

Ce constat est sans doute dû, en partie, à l'absence d'obligation de régler les points essentiels de la séparation: pourquoi tenter d'obtenir un accord sur tous les points du litige conjugal s'il est si facile de divorcer et de reporter les problèmes à plus tard? Il est également dû aux conditions difficiles ou peu pratiques qui assortissent la conclusion d'accords pendant la procédure.

Forts de ces constats, les auteurs de la présente proposition estiment que tout engagement implique des responsabilités, permettre cet “easy” divorce ou divorce rapide à la “*Lucky Luke*” est une façon d'encourager l'irresponsabilité.

Ils estiment dès lors important d'imposer le règlement préalable de certains points fondamentaux avant le prononcé du divorce.

Il faut à tout le moins que, avant que le lien conjugal ne soit dissous, les parties soient fixées, soit par des accords homologués, soit par une décision du juge, sur les points suivants:

- la jouissance du logement familial et le caractère gratuit ou non de l'occupation de celui-ci pendant la durée de l'instance en divorce;
- l'autorité parentale, l'hébergement des enfants mineurs, la contribution alimentaire;
- la pension alimentaire entre époux ainsi que la question de l'imputabilité éventuelle de cette dernière lors de l'établissement des comptes de liquidation du régime matrimonial des époux.

Les auteurs de la présente proposition pensent qu'en imposant le règlement préalable de ces points fondamentaux avant le prononcé du divorce, le législateur

⁷ Voy. I. SCHYNS, “Le divorce à Bruxelles, mode d'emploi”, A.D.F., mai 2009.

zou de wetgever de echtscheiding, die thans naar een “verstoting op zijn Belgisch” neigt, het evenwicht bezorgen waaraan het die regeling momenteel zo ontbreekt.

3. Overgang van “echtscheiding door onderlinge toestemming” naar “echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting”, en omgekeerd

Thans kan krachtens artikel 1294*bis* van het Gerechtelijk Wetboek worden overgestapt van een echtscheiding op grond van onderlinge toestemming naar een zogenoemde “betwiste” echtscheiding. Het betreft het geval waarbij de partijen eerst dachten het eens te zullen worden over alle bij artikel 1288 van het Gerechtelijk Wetboek opgelegde punten, maar daar niet helemaal in slagen. In dat geval hebben beide partijen de gemeenschappelijke wil uit de echt te scheiden; alleen raken zij het niet eens over bepaalde nadere aspecten van die echtscheiding.

Volgens de indieners van het wetsvoorstel moet duidelijk worden gesteld dat alle echtscheidingsgronden waarin artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek voorziet — dus niet alleen die welke wordt bepaald bij § 3 van datzelfde artikel — in aanmerking komen om van de ene op de andere procedure over te stappen.

Voorts achten zij het wenselijk ook te voorzien in de omgekeerde mogelijkheid, namelijk de overstap van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting naar de echtscheiding door onderlinge toestemming.

De indieners van het wetsvoorstel zien immers niet in waarom de partijen, ingeval zij tijdens de betwiste echtscheiding over alle punten overeenstemming bereiken, een nieuwe procedure, ditmaal voor een echtscheiding door onderlinge toestemming, zouden moeten starten, met alle kosten van dien.

De indieners van het wetsvoorstel stellen derhalve voor daartoe een paragraaf 8 toe te voegen aan artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek.

4. Uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding

In verband met de uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding zij er in de eerste plaats op gewezen dat het begin van artikel 301, § 7, van het Burgerlijk Wetboek — dat wellicht een overblijfsel is van de eerste tekst van het wetsontwerp, waarin de echtscheiding door onderlinge toestemming was opgenomen in de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting — tot verwarring kan leiden bij sommigen die menen dat ook andere bepalingen van artikel 301 van het Burgerlijk

rendrait un équilibre à une institution qui en manque désormais singulièrement, et qui tend actuellement vers une “répudiation à la belge”.

3. Passerelles “divorce par consentement mutuel” vers “divorce pour désunion irrémédiable” et inversement

Actuellement l'article 1294*bis* organise la passerelle entre un divorce entamé sur la base des règles relatives au consentement mutuel et un divorce dit “contentieux”. Il s'agit du cas où les parties pensaient pouvoir s'accorder sur tous les points requis à l'article 1288 du Code judiciaire mais qui n'y arrivent pas complètement. Dans ce cas, l'intention de divorcer est bien commune aux deux parties; elles ne sont simplement pas d'accord sur certaines modalités de ce divorce.

Selon les auteurs de la proposition de loi, il faudrait préciser que la passerelle peut jouer vers tous les fondements de demande visés à l'article 229 du Code civil et pas seulement celui de l'article 229, § 3 dudit Code.

Par ailleurs, ils estiment également opportun de créer une passerelle inverse, à savoir une passerelle du divorce pour cause de désunion irrémédiable vers le divorce par consentement mutuel.

En effet, si un accord global est trouvé en cours de procédure contentieuse, ils ne voient pas pourquoi les parties devraient recommencer une nouvelle procédure par consentement mutuel et engager de nouveaux frais.

Les auteurs proposent donc d'insérer un paragraphe 8 à l'article 1255 du Code judiciaire en ce sens.

4. Pension alimentaire après divorce

Pour ce qui est de la pension alimentaire après divorce, il faut tout d'abord relever que le début de l'article 301, § 7, du Code civil, qui est sans doute un reliquat du premier jet du projet de loi qui incluait le divorce par consentement mutuel dans le divorce pour cause de désunion irrémédiable, induit une confusion chez certains qui pensent que d'autres dispositions de l'article 301 du Code civil s'appliquent aussi au divorce par consentement mutuel, comme l'interdiction de renoncer

Wetboek van toepassing zijn op de echtscheiding door onderlinge toestemming, zoals het verbod om vóór de ontbinding van het huwelijk afstand te doen van de uitkering tot levensonderhoud, zoals bepaald bij artikel 301, § 9, van het Burgerlijk Wetboek⁸.

Bovendien moeten bepaalde aspecten worden uitgeklaard teneinde van meet af controverses te voorkomen die de rechtzoekenden niet alleen weinig soelaas bieden, maar hen ook handen vol geld kosten. Het gaat om de volgende aangelegenheden:

— aangaande de grens van één derde van het inkomen (artikel 301, § 3, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek) dient te worden gepreciseerd dat het de inkomsten van alle aard betreft, na aftrek van de erop verschuldigde fiscale en sociale lasten, alsook van de beroeps- en andere kosten die noodzakelijk zijn om die inkomsten te verkrijgen dan wel te behouden;

— aangaande de omzetting in kapitaal (artikel 301, § 8, van het Burgerlijk Wetboek) moet worden verduidelijkt dat het gaat om een definitieve omzetting, die onherroepelijk is;

— aangaande de afstand van het recht op een uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding (artikel 301, § 9, van het Burgerlijk Wetboek) behoort te worden aangegeven dat ook die afstand definitief is en dat het echtscheidingsvonnis die afstand kan bevatten en de notaris kan aanwijzen die het huwelijksvermogen zal vereffenen; de huwelijksgemeenschap zal pas worden ontbonden zodra het echtscheidingsvonnis definitief is geworden.

Tot slot vinden de indieners van het wetsvoorstel dat er twee makkelijke en niet zo dure middelen kunnen worden aangewend om de effectieve uitbetaling van de uitkering tot levensonderhoud te verbeteren.

— Voorlopige uitvoering van rechtswege van de rechterlijke beslissingen

Eenzijds moet worden voorzien in de voorlopige uitvoering van rechtswege van de uitspraken aangaande de uitkeringen tot levensonderhoud. Er werd een algemene wijziging in die zin in uitzicht gesteld met het wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, teneinde te voorzien in een objectieve berekening van de door de vader en de moeder te betalen onder-

à la pension avant la fin du divorce prévue à l'article 301, § 9, du Code civil⁸.

Certains points doivent en outre être précisés afin d'éviter d'emblée toutes controverses peu sécurisantes et coûteuses pour les justiciables. Ces points sont les suivants:

— quant à la limite du tiers des revenus (article 301, § 3, alinéa 3, du Code civil), il faut préciser que le tiers des revenus s'entend des revenus de toute nature, sous déduction des charges fiscales et sociales qui les grèvent et des frais professionnels et autres nécessaires pour les obtenir ou les conserver;

— quant à la capitalisation (article 301, § 8, du Code civil), il y a lieu de préciser qu'elle est définitive et n'est plus susceptible de révision;

— quant à la renonciation à la pension alimentaire après divorce (article 301, § 9, du Code civil), il faut préciser que, d'une part, celle-ci est également définitive et que, d'autre part, le jugement de divorce peut contenir pareille renonciation et peut désigner le notaire liquidateur de la communauté; cette communauté ne sera dissoute que lorsque le jugement de divorce sera devenu définitif.

Enfin, les auteurs de la proposition de loi estiment que deux moyens aisés et peu coûteux peuvent être mis en place afin d'améliorer le paiement effectif de la pension alimentaire.

— Exécution provisoire de plein droit des décisions de justice

D'une part, il faut prévoir l'exécution provisoire de plein droit des décisions qui statuent sur les pensions alimentaires. Une modification générale en ce sens a été prévue par la proposition de loi modifiant le Code civil en vue d'objectiver le calcul des contributions alimentaires des père et mère au profit de leurs enfants (DOC 52 0899/001). Cette proposition, qui a été adoptée

⁸ A.-Ch. VAN GYSEL is het niet eens met dat standpunt *de lege lata*. Volgens hem is artikel 301, § 7, van het Burgerlijk Wetboek helaas dubbelzinnig opgesteld en moet het restrictief worden geïnterpreteerd. Zie in dat verband A.-Ch. VAN GYSEL, het hoofdstuk "Des Aliments", in *Précis du droit de la Famille*, 2e editie, Brussel, Bruylant, 2009 (ter perse).

⁸ A.-Ch. VAN GYSEL ne partage pas cette opinion *de lege lata*. Selon lui, l'article 301, § 7, du Code civil est une confusion malheureuse des genres, qui doit recevoir une interprétation restrictive. Voy. à ce sujet A.-Ch. VAN GYSEL, le chapitre "Des Aliments", in *Précis du droit de la Famille*, 2ème édition, Bruxelles, Bruylant, 2009 (sous presse).

houdsbijdragen voor hun kinderen (DOC 52 0899/001); dat wetsvoorstel, dat in juni 2009 door de Kamer van volksvertegenwoordigers is aangenomen, werd door de Senaat geëvoceerd.

— Ambtshalve overdracht van bedragen bij gebreke van betaling

Anderzijds moet een ambtshalve overdracht van bedragen aan de alimentatiegerechtigde worden toegekend als de schuldenaar bij de betaling meer dan twee termijnen (overtredingstermijn in geval van verlating van familie) in gebreke blijft. Tegelijkertijd vinden de indieners het opportuun de regelingen inzake de overdracht van bedragen eenvormig te maken en artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek aan te passen aan het nieuwe artikel 301, § 11, van het Burgerlijk Wetboek (overdracht van rechtswege en tegenstelbaarheid bij kennisgeving).

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Dit artikel strekt ertoe terug te komen op de mogelijkheid om uit de echt te scheiden zonder dat enig gevolg van de verbreking van de echtelijke band is geregeld, een regeling die in zekere zin kan aanzetten tot onverantwoordelijk gedrag.

Ook wordt bepaald dat de echtscheiding maar kan worden uitgesproken als de essentiële aspecten van de verhoudingen zijn vastgelegd bij een gehomologeerde overeenkomst of bij een beslissing van de rechter.

Art. 3

Dit artikel strekt ertoe de nodige verduidelijkingen aan te brengen in artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, dat de uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding betreft.

Bovendien wordt bepaald dat van rechtswege tot overdracht van bedragen kan worden overgegaan bij niet-naleving van twee betalingstermijnen tijdens de periode van de twaalf eraan voorafgaande maanden.

Art. 4

Met dit artikel wordt in de eerste plaats de verplichte persoonlijke verschijning opgeheven.

récemment par la Chambre des représentants, a été évoquée par le Sénat.

— Délégation de sommes d'office en cas de carence de paiement

D'autre part, il faut octroyer une délégation de sommes d'office au créancier d'aliments en cas de carence de paiement pour plus de deux termes (délai de l'infraction d'abandon de famille) du débiteur. Par la même occasion les auteurs pensent opportuns d'uniformiser les régimes de délégation de sommes et d'adapter l'article 1280 du Code judiciaire au nouvel article 301, § 11, du Code civil (délégation de plein droit et opposable par notification).

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article entend revenir sur la possibilité de divorcer sans avoir réglé aucune des conséquences de la rupture du lien conjugal, qui constitue d'une certaine façon un moyen d'encourager l'irresponsabilité.

Il prévoit que le divorce ne pourra être prononcé que si les éléments essentiels des relations sont déterminés par accords homologués ou par décision du juge.

Art. 3

Cet article apporte les différentes clarifications nécessaires à l'article 301 du Code civil qui concerne la pension après divorce.

Il prévoit en outre que la délégation de sommes sera de plein droit après le non-respect de deux échéances de paiement durant la période des douze mois qui précèdent.

Art. 4

Cet article supprime tout d'abord l'obligation de comparution personnelle.

Er wordt ook voorzien in een overgang van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting naar de echtscheiding door onderlinge toestemming.

Art. 5 en 6

Met deze artikelen wordt de partijen de mogelijkheid geboden om tijdens de echtscheidingsprocedure overeenkomsten te sluiten. Het vigerende artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek, waarvan de beperkingen zijn gebleken, wordt opgeheven en in artikel 1256 van hetzelfde Wetboek wordt een bepaling ingevoegd om nader aan te geven wat de procedure tot homologatie van de voormelde overeenkomsten inhoudt.

Art. 7

Dit artikel betreft de overdracht van bedragen als bedoeld in artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek en brengt die in overeenstemming met de overdracht van bedragen als bepaald bij het nieuwe, bij dit wetsvoorstel ingevoegde lid in artikel 301, § 11, van het Burgerlijk Wetboek.

Art. 8

In dit artikel worden de vraagstukken in verband met het vigerende artikel 1294*bis* van het Gerechtelijk Wetboek geregeld. Er wordt in gepreciseerd dat de overeenkomsten betreffende echtscheiding door onderlinge toestemming voorlopig kunnen blijven bestaan als een vordering tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting wordt ingediend; in het bijzonder wordt bepaald in welke mate die overeenkomsten blijven bestaan.

Il instaure ensuite une passerelle entre le divorce pour désunion irrémédiable vers le divorce par consentement mutuel.

Art. 5 et 6

Ces articles concernent la possibilité pour les parties de conclure des accords pendant la procédure de divorce. L'actuel article 1257 du Code judiciaire, qui a montré ses limites, est supprimé et une disposition est insérée dans l'article 1256 du Code judiciaire pour préciser la procédure d'homologation desdits accords.

Art. 7

Cet article vise la délégation de sommes prévue par l'article 1280 du Code judiciaire et la met en conformité avec la délégation de sommes prévue par le nouvel article 301, § 11, du Code civil introduit par la présente proposition.

Art. 8

Cet article règle les problématiques liées à l'article 1294*bis* du Code judiciaire actuel. Il précise que les conventions de divorce par consentement mutuel peuvent subsister, à titre provisoire, si une demande de divorce pour désunion irrémédiable intervient et détermine en particulier dans quelle mesure ces conventions subsistent.

Marie-Christine MARGHEM (MR)
Olivier HAMAL (MR)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 229 van het Burgerlijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, wordt aangevuld met een § 4, luidende:

“§ 4. De echtscheiding kan met toepassing van de voorgaande paragrafen maar worden uitgesproken als een beslissing is gewezen die de overeenkomst van de partijen homologeert of hun geschil beslecht op de volgende punten:

— het genot van de echtelijke woning gedurende de procedure en na de echtscheiding, en de financiële gevolgen van dat genot;

— de eventuele bijstand gedurende de procedure en de eventuele, voorlopige dan wel definitieve, uitkering na de echtscheiding;

— de in artikel 1288, 2° en 3°, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde aspecten.”

Art. 3

In artikel 301 van hetzelfde Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 3, derde lid, wordt aangevuld met de volgende zin:

“Onder het derde van het inkomen wordt verstaan, inkomsten van allerlei aard, na aftrek van de erop verschuldigde fiscale en sociale lasten en van de beroeps- en andere kosten die noodzakelijk zijn om ze te verkrijgen of te behouden.”;

2° paragraaf 8 wordt aangevuld met de volgende zin:

“De omzetting in kapitaal is definitief en kan niet meer worden herzien.”

3° paragraaf 9 wordt vervangen door wat volgt:

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 229 du Code civil, remplacé par la loi du 27 avril 2007, est complété par un § 4 rédigé comme suit:

“§ 4. Le divorce ne pourra être prononcé par application des paragraphes précédents que lorsqu'il aura été prononcé une décision homologuant l'accord des parties ou tranchant leur différend sur les points suivants:

— la jouissance de la résidence conjugale durant l'instance et après le divorce, et les conséquences financières de cette jouissance;

— le secours éventuel durant l'instance et l'éventuelle pension, provisionnelle ou définitive, après le divorce;

— les points visés à l'article 1288, 2° et 3°, du Code judiciaire.”

Art. 3

Dans l'article 301 du même Code, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° le § 3, alinéa 3, est complété par la phrase suivante:

“ Le tiers des revenus s'entend des revenus de toute nature, sous déduction des charges fiscales et sociales qui les grèvent et des frais professionnels et autres nécessaires pour les obtenir ou les conserver.”;

2° le § 8 est complété par la phrase suivante:

“ La capitalisation est définitive et n'est plus susceptible de révision.”;

3° le § 9 est remplacé par ce qui suit:

“§ 9. De echtgenoten mogen in de loop van de procedure tot een vergelijk komen over de uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding, met inachtneming van de in artikel 1256, laatste lid, van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden. Het vergelijk is definitief.”;

4° in § 11 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, luidende:

“Hoe dan ook geeft de rechter die toestemming wanneer de uitkeringsplichtige heeft verzuimd zijn verplichting tot betaling van de uitkering geheel of gedeeltelijk na te komen, voor meer dan twee, al dan niet opeenvolgende termijnen tijdens de twaalf maanden die aan de indiening van het verzoekschrift voorafgaan.”.

Art. 4

In artikel 1255 van het Gerechtelijk Wetboek, vervangen bij de wet van 27 april 2007, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in § 6 wordt het eerste lid opgeheven;

2° er wordt een § 8 ingevoegd, luidende:

“§ 8. Zo tijdens de door een van de echtgenoten of door de beide echtgenoten gevorderde procedure, de echtgenoten zich akkoord verklaren met de ontbinding van hun huwelijk en met alle in de artikelen 1287 en 1288 bedoelde punten, wordt de vordering, in de vorm van gemeenschappelijke schriftelijke conclusies die ter griffie worden neergelegd en waarin de teneur is vervat van hun overeenkomst over hun echtscheiding en over de nadere voorwaarden ervan, op hun eenvoudig verzoek binnen acht dagen bezorgd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of aan de rechter die de functie van voorzitter uitoefent, die dan de artikelen 1289 en volgende toepast, waarbij de gemeenschappelijke conclusies van de partijen gelden als overeenkomsten tussen beide. Binnen diezelfde termijn bezorgt de griffie de procureur des Konings twee kopieën van die overeenkomsten, alsook van de door de partijen met toepassing van artikel 1254 neergelegde stukken. Die mededeling van stukken vervangt de in artikel 1288*bis* bedoelde mededeling.”.

Art. 5

Artikel 1256 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 april 2007, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“§ 9. Les époux peuvent transiger en cours de procédure sur la pension alimentaire après divorce, aux conditions fixées par l'article 1256, dernier alinéa, du Code judiciaire. Cette transaction est définitive.”;

4° dans le § 11, un alinéa rédigé comme suit est inséré entre les alinéas 1er et 2:

“En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments en tout ou en partie, pour plus de deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.”.

Art. 4

Dans l'article 1255 du Code judiciaire, remplacé par la loi du 27 avril 2007, les modifications suivantes sont apportées:

1° au § 6, l'alinéa 1er est abrogé;

2° il est inséré un § 8 rédigé comme suit:

“§ 8. Si en cours de procédure demandée par l'un des époux ou par les deux, les époux marquent leur accord sur la dissolution de leur union et sur chacun des points visés aux articles 1287 et 1288, l'action est alors, sur leur simple demande, formulée par un écrit commun de conclusions déposé au greffe et contenant la teneur de leur accord sur leur divorce et sur les modalités de celui-ci, renvoyée dans les huit jours au président du tribunal de première instance, ou devant le juge qui en exerce les fonctions, lequel fait alors application des articles 1289 et suivants, les conclusions communes des parties valant conventions entre elles. Dans le même délai, le greffe adresse au procureur du Roi deux copies de ces conventions, ainsi que les pièces déposées par les parties en application de l'article 1254; cette communication remplace celle visée à l'article 1288*bis*.”.

Art. 5

L'article 1256 du même Code, modifié par la loi du 27 avril 2007, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“Onverminderd artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1255, § 8, van het Gerechtelijk Wetboek, kunnen de echtgenoten hun gehele of gedeeltelijke overeenkomst laten homologeren voor de duur van de echtscheidingsprocedure of voor de periode die volgt op de definitieve uitspraak van de echtscheiding door de overeenkomstig artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek zitting hebbende rechtbank of voorzitter van de rechtbank. De rechter ondervraagt, zelfs ambtshalve, de partijen over de voorlopige of definitieve aard van hun overeenkomst en licht hen, in laatstgenoemd geval, alle gevolgen ervan toe. Hij neemt akte van het antwoord van de echtgenoten op zijn vragen. Zo hij oordeelt dat de voorgestelde overeenkomst manifest onevenredig is, kan hij de homologatie voor maximum één maand uitstellen en de partijen die geen raadsman hebben uitleggen onder welke voorwaarden zij een beroep kunnen doen op rechtsbijstand. Zo de partijen aan hun overeenkomst vasthouden, homologeert de rechter haar alsnog.”.

Art. 6

Artikel 1257 van hetzelfde Wetboek, gewijzigd bij de wet van 27 april 2007, wordt opgeheven.

Art. 7

Artikel 1280 van hetzelfde Wetboek, het laatst gewijzigd bij de wet van 28 januari 2003, wordt aangevuld met een lid, luidende:

“De rechter kan beslissen dat, ingeval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen. Hoe dan ook geeft de rechter die toestemming wanneer de uitkeringsplichtige heeft verzuimd zijn verplichting tot betaling van de uitkering geheel of gedeeltelijk na te komen, voor meer dan twee, al dan niet opeenvolgende termijnen tijdens de twaalf maanden die aan de indiening van het verzoekschrift voorafgaan.”.

Art. 8

Artikel 1294*bis* van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 april 2007, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 1294/1. § 1. Indien een van de partijen niet verschijnt tijdens de zitting waarin artikel 1294 voorziet of in de loop van de procedure meedeelt dat ze die niet

“Sans préjudice de l'article 302 du Code civil et de l'article 1255, § 8, du Code judiciaire, les époux peuvent faire homologuer leur accord, partiel ou global, pour la période de l'instance en divorce ou celle qui suit le prononcé définitif du divorce par le tribunal ou le président, siégeant sur la base de l'article 1280 du Code judiciaire. Le juge interpelle, même d'office, les parties, sur le caractère provisoire ou définitif de leur accord, et, dans le second cas, leur développe toutes les conséquences de ce caractère. Il acte la réponse que les époux lui font comme suite de son interpellation. S'il considère que l'accord proposé est d'évidence disproportionné, il peut surseoir à l'homologation pour une période maximale d'un mois et indiquer aux parties qui n'ont pas de conseil les modalités de l'aide juridique. Si les parties persistent dans leur accord, le juge l'homologue.”.

Art. 6

L'article 1257 du même Code, modifié par la loi du 27 avril 2007, est abrogé.

Art. 7

L'article 1280 du même Code, modifié en dernier lieu par la loi du 28 janvier 2003, est complété par un alinéa rédigé comme suit:

“ Le juge peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur d'aliments de son obligation de paiement, le créancier d'aliments sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers. En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments en tout ou en partie, pour plus de deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.”.

Art. 8

L'article 1294*bis* du même Code, inséré par la loi du 27 avril 2007, est remplacé par ce qui suit:

“Art. 1294/1. § 1er. Si l'une des parties ne comparaît pas lors de l'audience prévue à l'article 1294, ou fait savoir en cours de procédure qu'elle ne souhaite pas

wenst voort te zetten, kan de meest gerede partij om de toepassing van artikel 1255 verzoeken. In dat geval, en afhankelijk van de door de meest gerede partij gekozen rechtsgrond, worden de relevante bepalingen van artikel 1255 toegepast, overwegende dat, naar gelang van het geval, de in artikel 1255, § 2, tweede lid, bedoelde termijn van één jaar voor de vaststelling van de zitting, dan wel de in artikel 1255, § 1, tweede lid, bedoelde termijn van zes maanden voor de vaststelling van de zitting, aanvangt uiterlijk op de datum van de in artikel 1289 bedoelde verschijning.

§ 2. Indien afstand wordt gedaan van de procedure en een van de partijen of de beide partijen om de toepassing van artikel 1255 verzoeken, wordt de zaak eveneens voor de voorzitter van de rechtbank gebracht, opdat die artikel 1280 toepast. Geacht wordt dat afstand wordt gedaan van de echtscheidingsprocedure, zo een van beide partijen niet verschijnt op de in artikel 1289 of de in artikel 1294 bedoelde verschijning, of zo een van de echtgenoten of diens raadsman in een tot de voorzitter of de griffie gerichte brief laat weten dat hij de procedure niet wenst voort te zetten. Tijdens de termijn die verstrijkt tussen de afstand van de procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming en de in artikel 1280 bedoelde beschikking, is het deel van de in de artikelen 1287 en 1288 bedoelde overeenkomsten, waarin de situatie van de partijen, hun goederen en hun kinderen tijdens de proeftijd wordt geregeld, tijdelijk bindend voor de partijen.”.

28 oktober 2009

poursuivre celle-ci, la partie la plus diligente peut solliciter l'application de l'article 1255. Dans ce cas, suivant la base légale choisie par la partie la plus diligente, il est fait application des dispositions pertinentes de l'article 1255, en considérant que, suivant le cas, le délai d'un an prévu pour la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 2, alinéa 2, ou le délai de 6 mois pour la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 1er, alinéa 2, prend cours au plus tard à la date de la comparution visée à l'article 1289.

§ 2. Si la procédure est abandonnée, et que l'une des parties ou les deux sollicitent l'application de l'article 1255, la cause est également renvoyée au président du tribunal afin qu'il fasse application de l'article 1280. En cas de non-comparution de l'une des parties à la comparution prévue à l'article 1289 ou à celle prévue à l'article 1294, ou en cas d'un courrier de l'un des époux ou de son conseil, adressé au président ou au greffe, l'informant de son désir de ne pas poursuivre la procédure, la procédure de divorce est tenue pour abandonnée. Durant la période entre l'abandon de la procédure du divorce par consentement mutuel et l'ordonnance prévue à l'article 1280, la partie des conventions visées aux articles 1287 et 1288 qui règle le sort des parties, de leurs biens et de leurs enfants durant les épreuves, lie les parties à titre provisoire.”.

28 octobre 2009

Marie-Christine MARGHEM (MR)
Olivier HAMAL (MR)

BASISTEKST**Burgerlijk Wetboek**

Art. 229

§ 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrichting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrichting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 301

§ 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL**Burgerlijk Wetboek**

Art. 229

§ 1. De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is. Het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting. Het bewijs van de onherstelbare ontwrichting kan met alle wettelijke middelen worden geleverd.

§ 2. De onherstelbare ontwrichting bestaat wanneer de aanvraag gezamenlijk wordt gedaan door de twee echtgenoten, na meer dan zes maanden feitelijk gescheiden te zijn of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. De onherstelbare ontwrichting bestaat ook wanneer de aanvraag wordt gedaan door één enkele echtgenoot na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan overeenkomstig artikel 1255, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 4. De echtscheiding kan met toepassing van de voorgaande paragrafen maar worden uitgesproken als een beslissing is gewezen die de overeenkomst van de partijen homologeert of hun geschil beslecht op de volgende punten:

- **het genot van de echtelijke woning gedurende de procedure en na de echtscheiding, en de financiële gevolgen van dat genot;**
- **de eventuele bijstand gedurende de procedure en de eventuele, voorlopige dan wel definitieve, uitkering na de echtscheiding;**
- **de in artikel 1288, 2° en 3°, van het Gerechtelijk Wetboek bedoelde aspecten.**

Art. 301

§ 1. Onverminderd artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek kunnen de echtgenoten op elk ogenblik overeenkomen omtrent de eventuele uitkering tot levensonderhoud, het bedrag ervan en de nadere regels volgens welke het overeengekomen bedrag zal kunnen worden herzien.

§ 2. Bij gebrek aan overeenkomst zoals bedoeld in § 1, kan de rechtbank in het vonnis dat de echtscheiding

TEXTE DE BASE

Code civil

Art. 229

§ 1er. Le divorce est prononcé lorsque le juge constate la désunion irrémédiable entre les époux. La désunion est irrémédiable lorsqu'elle rend raisonnablement impossible la poursuite de la vie commune et la reprise de celle-ci entre eux. La preuve de la désunion irrémédiable peut être rapportée par toutes voies de droit.

§ 2. La désunion irrémédiable est établie lorsque la demande est formée conjointement par les deux époux après plus de six mois de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 1er, du Code judiciaire.

§ 3. Elle est également établie lorsque la demande est formée par un seul époux après plus d'un an de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 2, du Code judiciaire.

Art. 301

§ 1er. Sans préjudice de l'article 1257 du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. À défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

Code civil

Art. 229

§ 1er. Le divorce est prononcé lorsque le juge constate la désunion irrémédiable entre les époux. La désunion est irrémédiable lorsqu'elle rend raisonnablement impossible la poursuite de la vie commune et la reprise de celle-ci entre eux. La preuve de la désunion irrémédiable peut être rapportée par toutes voies de droit.

§ 2. La désunion irrémédiable est établie lorsque la demande est formée conjointement par les deux époux après plus de six mois de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 1er, du Code judiciaire.

§ 3. Elle est également établie lorsque la demande est formée par un seul époux après plus d'un an de séparation de fait ou qu'elle est répétée à deux reprises conformément à l'article 1255, § 2, du Code judiciaire.

§ 4. Le divorce ne pourra être prononcé par application des paragraphes précédents que lorsqu'il aura été prononcé une décision homologuant l'accord des parties ou tranchant leur différend sur les points suivants:

- la jouissance de la résidence conjugale durant l'instance et après le divorce, et les conséquences financières de cette jouissance;**
- le secours éventuel durant l'instance et l'éventuelle pension, provisionnelle ou définitive, après le divorce;**
- les points visés à l'article 1288, 2° et 3°, du Code judiciaire.**

Art. 301

§ 1er. Sans préjudice de l'article 1257 du Code judiciaire, les époux peuvent convenir à tout moment de la pension alimentaire éventuelle, du montant de celle-ci et des modalités selon lesquelles le montant convenu pourra être revu.

§ 2. À défaut de la convention visée au § 1er, le tribunal peut, dans le jugement prononçant le divorce ou

uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot.

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsge-

uitspreekt of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.

De rechtbank kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder bewijst dat verzoeker een zware fout heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

In geen geval wordt de uitkering tot levensonderhoud toegekend aan de echtgenoot die schuldig werd bevonden aan een in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek bedoeld feit dat is gepleegd tegen de persoon van de verweerder of aan een poging tot het plegen van een in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek bedoeld feit tegen diezelfde persoon.

In afwijking van artikel van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering kan de rechter in afwachting dat de beslissing over de strafvordering in kracht van gewijsde is getreden, aan de verzoeker een provisionele uitkering toekennen, hierbij rekening houdend met alle omstandigheden van de zaak. Hij kan het toekennen van deze provisionele uitkering ondergeschikt maken aan het stellen van een waarborg die hij bepaalt en waarvoor hij de nadere regels vaststelt.

§ 3. De rechtbank legt het bedrag van de onderhoudsuitkering vast die ten minste de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde moet dekken.

De rechtbank houdt rekening met de inkomsten en mogelijkheden van de echtgenoten en met de aanzienlijke terugval van de economische situatie van de uitkeringsgerechtigde. Om die terugval te waarderen, baseert de rechter zich met name op de duur van het huwelijk, de leeftijd van partijen, hun gedrag tijdens het huwelijk inzake de organisatie van hun noden en het ten laste nemen van de kinderen tijdens het samenleven of daarna. De rechter kan indien nodig beslissen dat de uitkering degressief zal zijn en in welke mate.

De onderhoudsuitkering mag niet hoger liggen dan een derde van het inkomen van de uitkeringsplichtige echtgenoot. ***Onder het derde van het inkomen wordt verstaan, inkomsten van allerlei aard, na aftrek van de erop verschuldigde fiscale en sociale lasten en van de beroeps- en andere kosten die noodzakelijk zijn om ze te verkrijgen of te behouden.***

§ 4. De duur van de uitkering mag niet langer zijn dan die van het huwelijk.

In geval van buitengewone omstandigheden, kan de rechtbank de termijn verlengen, indien de uitkeringsge-

lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande de l'époux dans le besoin, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, leur comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur.

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage.

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à

lors d'une décision ultérieure, accorder, à la demande de l'époux dans le besoin, une pension alimentaire à charge de l'autre époux.

Le tribunal peut refuser de faire droit à la demande de pension si le défendeur prouve que le demandeur a commis une faute grave ayant rendu impossible la poursuite de la vie commune.

En aucun cas, la pension alimentaire n'est accordée au conjoint reconnu coupable d'un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal, commis contre la personne du défendeur, ou d'une tentative de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code contre cette même personne.

Par dérogation à l'article 4 du titre préliminaire du Code de procédure pénale, le juge peut, en attendant que la décision sur l'action publique soit coulée en force de chose jugée, allouer au demandeur une pension provisionnelle, en tenant compte de toutes les circonstances de la cause. Il peut subordonner l'octroi de cette pension provisionnelle à la constitution d'une garantie qu'il détermine et dont il fixe les modalités.

§ 3. Le tribunal fixe le montant de la pension alimentaire qui doit couvrir au moins l'état de besoin du bénéficiaire.

Il tient compte des revenus et possibilités des conjoints et de la dégradation significative de la situation économique du bénéficiaire. Pour apprécier cette dégradation, le juge se fonde notamment sur la durée du mariage, l'âge des parties, leur comportement durant le mariage quant à l'organisation de leurs besoins, la charge des enfants pendant la vie commune ou après celle-ci. Le juge peut décider le cas échéant que la pension sera dégressive et déterminer dans quelle mesure elle le sera.

La pension alimentaire ne peut excéder le tiers des revenus du conjoint débiteur. ***Le tiers des revenus s'entend des revenus de toute nature, sous déduction des charges fiscales et sociales qui les grèvent et des frais professionnels et autres nécessaires pour les obtenir ou les conserver.***

§ 4. La durée de la pension ne peut être supérieure à celle du mariage.

En cas de circonstances exceptionnelles, si le bénéficiaire démontre qu'à l'expiration du délai visé à

rechtigde aantoonde dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dat geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoonde dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervaldag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Zelfs in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming, en uitgezonderd indien de partijen in dat geval uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank de uitkering verhogen, verminderen of afschaffen in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of door een latere beslissing, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet meer aangepast is.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of

rechtigde aantoonde dat hij bij het verstrijken van de in het eerste lid bedoelde termijn, om redenen onafhankelijk van zijn wil, nog steeds in staat van behoefte verkeert. In dat geval beantwoordt het bedrag van de uitkering aan het bedrag dat noodzakelijk is om de staat van behoefte van de uitkeringsgerechtigde te dekken.

§ 5. Indien de verweerder aantoonde dat de staat van behoefte van verzoeker het gevolg is van een eenzijdig door deze laatste genomen beslissing en zonder dat de noden van de familie deze keuze gerechtvaardigd hebben, kan hij worden ontheven van het betalen van de uitkering of slechts verplicht worden tot het betalen van een verminderde uitkering.

§ 6. De rechtbank die de uitkering toekent, stelt vast dat deze van rechtswege aangepast wordt aan de schommelingen van het indexcijfer van de consumptieprijzen.

Het basisbedrag van de uitkering stemt overeen met het indexcijfer van de consumptieprijzen van de maand gedurende welke het vonnis of het arrest dat de echtscheiding uitspreekt, kracht van gewijsde heeft verkregen, tenzij de rechtbank er anders over beslist. Om de twaalf maanden wordt het bedrag van de uitkering van rechtswege aangepast in verhouding tot de verhoging of de verlaging van het indexcijfer van de consumptieprijzen van de overeenstemmende maand.

Deze wijzigingen worden op de uitkeringen toegepast vanaf de vervaldag die volgt op de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het in aanmerking te nemen nieuwe indexcijfer.

De rechtbank kan nochtans in bepaalde omstandigheden een ander systeem van aanpassing van de uitkering aan de kosten van levensonderhoud toepassen.

§ 7. Zelfs in geval van echtscheiding door onderlinge toestemming, en uitgezonderd indien de partijen in dat geval uitdrukkelijk het tegenovergestelde zijn overeengekomen, kan de rechtbank de uitkering verhogen, verminderen of afschaffen in het vonnis dat de echtscheiding uitspreekt of door een latere beslissing, indien ten gevolge van nieuwe omstandigheden onafhankelijk van de wil van de partijen het bedrag ervan niet meer aangepast is.

Indien ten gevolge van de ontbinding van het huwelijk, de vereffening en verdeling van het gemeenschappelijk vermogen of van de onverdeeldheid die tussen de echtgenoten bestond, aanleiding geeft tot een wijziging van hun financiële toestand, die een aanpassing rechtvaardigt van de uitkering tot levensonderhoud welke het voorwerp was van een vonnis of

l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

§ 7. Même en cas de divorce par consentement mutuel, et sauf dans ce cas si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut augmenter, réduire ou supprimer la pension dans le jugement prononçant le divorce ou par une décision ultérieure si par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal

l'alinéa 1er, il reste, pour des raisons indépendantes de sa volonté, dans un état de besoin, le tribunal peut prolonger le délai. Dans ce cas, le montant de la pension correspond au montant nécessaire pour couvrir l'état de besoin du bénéficiaire.

§ 5. Si le défendeur prouve que l'état de besoin du demandeur résulte d'une décision prise unilatéralement par celui-ci, et sans que les besoins de la famille aient justifié ce choix, il peut être dispensé de payer la pension ou n'être tenu que de payer une pension réduite.

§ 6. Le tribunal qui accorde la pension constate que celle-ci est adaptée de plein droit aux fluctuations de l'indice des prix à la consommation.

Le montant de base de la pension correspond à l'indice des prix à la consommation du mois au cours duquel le jugement ou l'arrêt prononçant le divorce est coulé en force de chose jugée, à moins que le tribunal n'en décide autrement. Tous les douze mois, le montant de la pension est adapté en fonction de la hausse ou de la baisse de l'indice des prix à la consommation du mois correspondant.

Ces modifications sont appliquées à la pension dès l'échéance qui suit la publication au *Moniteur belge* de l'indice nouveau à prendre en considération.

Le tribunal peut, dans certains cas, appliquer un autre système d'adaptation de la pension au coût de la vie.

§ 7. Même en cas de divorce par consentement mutuel, et sauf dans ce cas si les parties ont convenu expressément le contraire, le tribunal peut augmenter, réduire ou supprimer la pension dans le jugement prononçant le divorce ou par une décision ultérieure si par suite de circonstances nouvelles et indépendantes de la volonté des parties, son montant n'est plus adapté.

De même, si à la suite de la dissolution du mariage, la liquidation-partage du patrimoine commun ou de l'indivision ayant existé entre les époux entraîne une modification de leur situation financière qui justifie une adaptation de la pension alimentaire ayant fait l'objet d'un jugement ou d'une convention intervenus avant l'établissement de comptes de la liquidation, le tribunal

overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen, tenzij in geval echtscheiding door onderlinge toestemming.

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan.

§ 9. De echtgenoten kunnen voor de ontbinding van het huwelijk geen afstand doen van de rechten op een uitkering tot levensonderhoud.

Zij mogen in de loop van de procedure evenwel tot een vergelijk komen over het bedrag van die uitkering, met inachtneming van de in artikel 1257 van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden.

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, §§ 2, 3, 4 en 5, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

overeenkomst, gewezen of gesloten vóór de opmaak van de vereffeningssrekeningen, kan de rechtbank eveneens de uitkering aanpassen, tenzij in geval echtscheiding door onderlinge toestemming.

§ 8. De uitkering kan op elk ogenblik worden vervangen door een kapitaal mits een door de rechtbank gehomologeerd akkoord tussen de partijen. Op verzoek van de uitkeringsplichtige, kan de rechtbank eveneens op elk ogenblik de omzetting in een kapitaal toestaan. ***De omzetting in kapitaal is definitief en kan niet meer worden herzien.***

§ 9. De echtgenoten mogen in de loop van de procedure tot een vergelijk komen over de uitkering tot levensonderhoud na de echtscheiding, met inachtneming van de in artikel 1256, laatste lid, van het Gerechtelijk Wetboek gestelde voorwaarden. Het vergelijk is definitief.

§ 10. De uitkering is niet meer verschuldigd bij overlijden van de uitkeringsplichtige, maar de uitkeringsgerechtigde mag levensonderhoud vorderen ten laste van de nalatenschap volgens de in artikel 205bis, §§ 2, 3, 4 en 5, bepaalde voorwaarden.

De uitkering eindigt in ieder geval definitief in geval van een nieuw huwelijk van de uitkeringsgerechtigde of op het ogenblik waarop deze laatste een verklaring van wettelijke samenwoning doet, tenzij de partijen anders overeenkomen.

De rechter kan de onderhoudsverplichting beëindigen wanneer de uitkeringsgerechtigde samenleeft met een andere persoon als waren zij gehuwd.

§ 11. De rechtbank kan beslissen dat in geval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of diens goederen die hij overeenkomstig hun huwelijksvermogensstelsel beheert, alsmede alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen.

Hoe dan ook geeft de rechter die toestemming wanneer de uitkeringsplichtige heeft verzuimd zijn verplichting tot betaling van de uitkering geheel of gedeeltelijk na te komen, voor meer dan twee, al dan niet opeenvolgende termijnen tijdens de twaalf maanden die aan de indiening van het verzoekschrift voorafgaan.

peut adapter la pension, sauf en cas de divorce par consentement mutuel.

§ 8. La pension peut à tout moment être remplacée, de l'accord des parties, par un capital homologué par le tribunal. À la demande du débiteur de la pension, le tribunal peut également accorder à tout moment la capitalisation.

§ 9. Les époux ne peuvent pas renoncer aux droits à la pension alimentaire avant la dissolution du mariage.

Ils peuvent néanmoins transiger, en cours de procédure, sur le montant de cette pension, aux conditions fixées par l'article 1257 du Code judiciaire.

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article 205bis, §§ 2, 3, 4 et 5.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

peut adapter la pension, sauf en cas de divorce par consentement mutuel.

§ 8. La pension peut à tout moment être remplacée, de l'accord des parties, par un capital homologué par le tribunal. À la demande du débiteur de la pension, le tribunal peut également accorder à tout moment la capitalisation. **La capitalisation est définitive et n'est plus susceptible de révision.**

§ 9. Les époux peuvent transiger en cours de procédure sur la pension alimentaire après divorce, aux conditions fixées par l'article 1256, dernier alinéa, du Code judiciaire. Cette transaction est définitive.

§ 10. La pension n'est plus due au décès du débiteur, mais le bénéficiaire peut demander des aliments à charge de la succession aux conditions prévues à l'article 205bis, §§ 2, 3, 4 et 5.

La pension prend, en toute hypothèse, définitivement fin en cas de remariage du bénéficiaire de la pension ou au moment où ce dernier fait une déclaration de cohabitation légale, sauf convention contraire des parties.

Le juge peut mettre fin à la pension lorsque le bénéficiaire vit maritalement avec une autre personne.

§ 11. Le tribunal peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur de son obligation de paiement, le bénéficiaire de la pension sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ou ceux des biens qu'il administre en vertu de leur régime matrimonial, ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers.

En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments en tout ou en partie, pour plus de deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

§ 12. De rechtbank die een uitspraak doet inzake een uitkering tot levensonderhoud mag ambtshalve de voorlopige uitvoering van de beslissing bevelen.

Gerechtelijk Wetboek

Art. 1255

§ 1. Indien de echtscheiding door de partijen gezamenlijk gevorderd wordt op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt het verzoekschrift ondertekend door iedere echtgenoot of ten minste door een advocaat of een notaris.

Als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

Deze beslissing kan worden tegengeworpen aan elke derde, huidige of toekomstige schuldenaar, op grond van de kennisgeving ervan die hen door de griffier gedaan wordt op verzoek van de eiser.

§ 12. De rechtbank die een uitspraak doet inzake een uitkering tot levensonderhoud mag ambtshalve de voorlopige uitvoering van de beslissing bevelen.

Gerechtelijk Wetboek

Art. 1255

§ 1. Indien de echtscheiding door de partijen gezamenlijk gevorderd wordt op grond van artikel 229, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, wordt het verzoekschrift ondertekend door iedere echtgenoot of ten minste door een advocaat of een notaris.

Als vaststaat dat de partijen sinds meer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, spreekt de rechter de echtscheiding uit.

Als de partijen niet langer dan zes maanden feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van zes maanden, of drie maanden na de eerste verschijning van de partijen. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien de partijen hun wil hiertoe bevestigen.

Wanneer de rechter de echtscheiding uitspreekt, homologeert hij desgevallend de tussen de partijen gesloten akkoorden.

§ 2. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten met toepassing van artikel 229, § 3, van het Burgerlijk Wetboek, spreekt de rechter de echtscheiding uit als hij vaststelt dat de partijen sinds meer dan één jaar feitelijk gescheiden zijn.

Als de partijen niet langer dan een jaar feitelijk gescheiden zijn, stelt de rechter een nieuwe zitting vast. Deze heeft plaats op een datum die onmiddellijk volgt op het verstrijken van de termijn van een jaar, of een jaar na de eerste zitting. Tijdens deze zitting spreekt de rechter de echtscheiding uit indien een van de partijen erom verzoekt.

§ 3. Indien de echtscheiding gevorderd wordt door één van de echtgenoten en de andere echtgenoot in de loop van de procedure zich met die vordering akkoord verklaart, wordt de echtscheiding uitgesproken, mits het respecteren van de in § 1 bedoelde termijnen.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

§ 12. Le tribunal qui statue en matière de pension alimentaire peut ordonner d'office l'exécution provisoire de la décision.

Code judiciaire

Art. 1255

§ 1er. Si le divorce est sollicité conjointement sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, la requête est signée par chacun des époux, ou par au moins un avocat ou un notaire.

S'il est établi que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois, le juge prononce le divorce.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre parties.

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.

Cette décision est opposable à tout tiers débiteur, actuel ou futur, sur la notification qui leur en est faite par le greffier à la requête du demandeur.

§ 12. Le tribunal qui statue en matière de pension alimentaire peut ordonner d'office l'exécution provisoire de la décision.

Code judiciaire

Art. 1255

§ 1er. Si le divorce est sollicité conjointement sur la base de l'article 229, § 2, du Code civil, la requête est signée par chacun des époux, ou par au moins un avocat ou un notaire.

S'il est établi que les parties sont séparées de fait depuis plus de six mois, le juge prononce le divorce.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus de six mois, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai de six mois, ou trois mois après la première comparution des parties. Lors de cette audience, si les parties confirment leur volonté, le juge prononce le divorce.

Lorsqu'il prononce le divorce, le juge homologue le cas échéant les accords intervenus entre parties.

§ 2. Si le divorce est demandé par l'un des époux en application de l'article 229, § 3, du Code civil, le juge prononce le divorce s'il constate que les parties sont séparées de fait depuis plus d'un an.

Si les parties ne sont pas séparées de fait depuis plus d'un an, le juge fixe une nouvelle audience. Celle-ci a lieu à une date immédiatement ultérieure à l'écoulement du délai d'un an, ou un an après la première audience. Lors de cette audience, si l'une des parties le requiert, le juge prononce le divorce.

§ 3. Si le divorce est demandé par l'un des époux et qu'en cours de procédure, l'autre marque son accord quant à la demande, le divorce est prononcé moyennant le respect des délais visés au § 1er.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. Behoudens uitzonderlijke omstandigheden is de persoonlijke verschijning van de partijen vereist in geval van een gezamenlijke vordering gebaseerd op artikel 229, § 2 van het Burgerlijk Wetboek, in de andere gevallen is de persoonlijke verschijning van de verzoekende partij vereist.

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder *ad hoc* die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

§ 4. De feitelijke scheiding van de echtgenoten kan aangetoond worden door alle wettelijke middelen, met uitzondering van de bekentenis en de eed, en onder andere door voorlegging van een getuigschrift van woonplaats waaruit inschrijvingen op verschillende adressen blijken.

§ 5. Indien de echtscheiding door een van de partijen gevorderd wordt met toepassing van artikel 229, § 1, van het Burgerlijk Wetboek, en het bewijs van de onherstelbare ontwrichting geleverd is, kan de rechter de echtscheiding dadelijk uitspreken.

§ 6. **(opgeheven)**

De zitting heeft in elk geval plaats in raadkamer.

Onverminderd artikel 1734 poogt de rechter de partijen te verzoenen. Hij verstrekt hen alle nuttige inlichtingen over de rechtspleging en met name over het nut een beroep te doen op de bemiddeling waarin het zevende deel van dit Wetboek voorziet. Hij kan de schorsing van de procedure bevelen teneinde de partijen de mogelijkheid te bieden alle nuttige inlichtingen dienaangaande in te winnen. De duur van de schorsing mag niet meer bedragen dan één maand.

§ 7. Als een echtgenoot zich in een toestand van krankzinnigheid of van diepe geestesgestoordheid bevindt, wordt hij als verweerder vertegenwoordigd door zijn voogd, zijn voorlopige bewindvoerder of, bij gebreke van dezen, door een beheerder *ad hoc* die vooraf door de voorzitter van de rechtbank aangewezen wordt op verzoek van de eisende partij.

§ 8. Zo tijdens de door een van de echtgenoten of door de beide echtgenoten gevorderde procedure, de echtgenoten zich akkoord verklaren met de ontbinding van hun huwelijk en met alle in de artikelen 1287 en 1288 bedoelde punten, wordt de vordering, in de vorm van gemeenschappelijke schriftelijke conclusies die ter griffie worden neergelegd en waarin de teneur is vervat van hun overeenkomst over hun echtscheiding en over de nadere voorwaarden ervan, op hun eenvoudig verzoek binnen acht dagen bezorgd aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg of aan de rechter die de functie van voorzitter uitoefent, die dan de artikelen 1289 en volgende toepast, waarbij de gemeenschappelijke

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés, et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 6. Sauf circonstances exceptionnelles, la comparution personnelle des parties est requise en cas de demande conjointe fondée sur l'article 229, § 2, du Code Civil et la comparution personnelle de la partie demanderesse dans les autres cas.

En toute hypothèse, l'audience a lieu en chambre du conseil.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes informations utiles sur la procédure et en particulier sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie du présent Code. Il peut ordonner la surséance à la procédure afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur *ad hoc* désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

§ 4. La séparation de fait des époux peut être établie par toutes voies de droit, l'aveu et le serment exceptés, et notamment par la production de certificats de domicile démontrant des inscriptions à des adresses différentes.

§ 5. Si le divorce est demandé par l'une des parties, en application de l'article 229, § 1er, du Code civil, et que le caractère irrémédiable de la désunion est établi, le juge peut prononcer le divorce sans délai.

§ 6. **(abrogé)**

En toute hypothèse, l'audience a lieu en chambre du conseil.

Sans préjudice de l'article 1734, le juge tente de concilier les parties. Il leur donne toutes informations utiles sur la procédure et en particulier sur l'intérêt de recourir à la médiation telle que prévue à la septième partie du présent Code. Il peut ordonner la surséance à la procédure afin de permettre aux parties de recueillir toutes informations utiles à cet égard. La durée de la surséance ne peut être supérieure à un mois.

§ 7. Si l'un des époux est dans un état de démence ou dans un état grave de déséquilibre mental, il est représenté en tant que défendeur par son tuteur, son administrateur provisoire, ou, à défaut, par un administrateur *ad hoc* désigné préalablement par le président du tribunal à la requête de la partie demanderesse.

§ 8. Si en cours de procédure demandée par l'un des époux ou par les deux, les époux marquent leur accord sur la dissolution de leur union et sur chacun des points visés aux articles 1287 et 1288, l'action est alors, sur leur simple demande, formulée par un écrit commun de conclusions déposé au greffe et contenant la teneur de leur accord sur leur divorce et sur les modalités de celui-ci, renvoyée dans les huit jours au président du tribunal de première instance, ou devant le juge qui en exerce les fonctions, lequel fait alors application des articles 1289 et suivants, les conclusions communes des parties valant conventions entre elles. Dans le même délai, le greffe adresse au procureur du Roi deux

Art. 1256

Op ieder oogenblik kunnen de partijen de rechter verzoeken hun overeenkomsten te homologeren over de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen.

Hij kan weigeren de overeenkomst te homologeren als deze duidelijk in strijd is met het belang van de kinderen.

Bij gebrek aan een overeenkomst of in geval van een gedeeltelijke overeenkomst wordt de zaak, op verzoek van één van de partijen, verwezen naar de eerst nuttige zitting van de zaken in kort geding, voor zover deze nog niet is ingeschreven op de rol van de zaken in kort geding. Artikel 803 is van toepassing.

Art. 1256

conclusies van de partijen gelden als overeenkomsten tussen beide. Binnen diezelfde termijn bezorgt de griffie de procureur des Konings twee kopieën van die overeenkomsten, alsook van de door de partijen met toepassing van artikel 1254 neergelegde stukken. Die mededeling van stukken vervangt de in artikel 1288bis bedoelde mededeling.

Op ieder oogenblik kunnen de partijen de rechter verzoeken hun overeenkomsten te homologeren over de voorlopige maatregelen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen.

Hij kan weigeren de overeenkomst te homologeren als deze duidelijk in strijd is met het belang van de kinderen.

Bij gebrek aan een overeenkomst of in geval van een gedeeltelijke overeenkomst wordt de zaak, op verzoek van één van de partijen, verwezen naar de eerst nuttige zitting van de zaken in kort geding, voor zover deze nog niet is ingeschreven op de rol van de zaken in kort geding. Artikel 803 is van toepassing.

Onverminderd artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 1255, § 8, van het Gerechtelijk Wetboek, kunnen de echtgenoten hun gehele of gedeeltelijke overeenkomst laten homologeren voor de duur van de echtscheidingsprocedure of voor de periode die volgt op de definitieve uitspraak van de echtscheiding door de overeenkomstig artikel 1280 van het Gerechtelijk Wetboek zitting hebbende rechtbank of voorzitter van de rechtbank. De rechter ondervraagt, zelfs ambtshalve, de partijen over de voorlopige of definitieve aard van hun overeenkomst en licht hen, in laatstgenoemd geval, alle gevolgen ervan toe. Hij neemt akte van het antwoord van de echtgenoten op zijn vragen. Zo hij oordeelt dat de voorgestelde overeenkomst manifest onevenredig is, kan hij de homologatie voor maximum één maand uitstellen en de partijen die geen raadsman hebben uitleggen onder welke voorwaarden zij een beroep kunnen doen op rechtsbijstand. Zo de partijen aan hun overeenkomst vasthouden, homologeert de rechter haar alsnog.

Art. 1256

À tout moment, les parties peuvent demander au juge d'homologuer leurs accords sur les mesures provisoires relatives à la personne, aux aliments et aux biens des époux ou de leurs enfants.

Il peut refuser d'homologuer l'accord s'il est manifestement contraire à l'intérêt des enfants.

À défaut d'accord ou en cas d'accord partiel, la cause est renvoyée, à la demande d'une des parties, à la première audience utile des référés, pour autant qu'elle ne soit pas encore inscrite au rôle des référés. L'article 803 est d'application.

Art. 1256

copies de ces conventions, ainsi que les pièces déposées par les parties en application de l'article 1254; cette communication remplace celle visée à l'article 1288bis.

À tout moment, les parties peuvent demander au juge d'homologuer leurs accords sur les mesures provisoires relatives à la personne, aux aliments et aux biens des époux ou de leurs enfants.

Il peut refuser d'homologuer l'accord s'il est manifestement contraire à l'intérêt des enfants.

À défaut d'accord ou en cas d'accord partiel, la cause est renvoyée, à la demande d'une des parties, à la première audience utile des référés, pour autant qu'elle ne soit pas encore inscrite au rôle des référés. L'article 803 est d'application.

Sans préjudice de l'article 302 du Code civil et de l'article 1255, § 8, du Code judiciaire, les époux peuvent faire homologuer leur accord, partiel ou global, pour la période de l'instance en divorce ou celle qui suit le prononcé définitif du divorce par le tribunal ou le président, siégeant sur la base de l'article 1280 du Code judiciaire. Le juge interpelle, même d'office, les parties, sur le caractère provisoire ou définitif de leur accord, et, dans le second cas, leur développe toutes les conséquences de ce caractère. Il acte la réponse que les époux lui font comme suite de son interpellation. S'il considère que l'accord proposé est d'évidence disproportionné, il peut surseoir à l'homologation pour une période maximale d'un mois et indiquer aux parties qui n'ont pas de conseil les modalités de l'aide juridique. Si les parties persistent dans leur accord, le juge l'homologue.

Art. 1257

Onverminderd artikel 302 van het Burgerlijk Wetboek zijn de tijdens de echtscheidingsprocedure gehomologeerde overeenkomsten of de maatregelen bevolen in kort geding voorlopig in de zin van artikel 1039, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek.

Niettemin kunnen de partijen, na het verstrijken van een termijn van drie maanden volgend op de homologatie van hun overeenkomst of de beschikking in kort geding, om de bekrachtiging van de maatregelen door de feitenrechter vragen, dit keer definitief en ook voor de periode die volgt op de echtscheiding.

De gedeeltelijke akkoorden inzake de vereffening van het huwelijksvermogensstelsel die zijn gesloten gedurende de echtscheidingsprocedure, blijven gesloten onder de opschortende voorwaarden van de definitieve uitspraak van de echtscheiding en van hun bekrachtiging tijdens de procedure van vereffening en verdeling.

Art. 1280

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt, rechtsprekend in kort geding, neemt, in iedere stand van het geding tot de ontbinding van het huwelijk op verzoek van de partijen of van een van de partijen of van de procureur des Konings, kennis van de voorlopige maatregelen die betrekking hebben op de persoon, op het levensonderhoud en op de goederen, zowel van de partijen als van de kinderen.

De rechter houdt, in voorkomend geval, rekening met de meningen van de kinderen die werden geuit op de wijze bepaald bij artikel 931, derde tot zevende lid.

De procureur des Konings kan, door bemiddeling van de bevoegde sociale dienst alle dienstige inlichtingen betreffende de zedelijke en stoffelijke toestand van de kinderen inwinnen.

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt kan de procureur des Konings verzoeken de in vorig lid bedoelde informatie te verrichten.

Van de informatie wordt in alle gevallen aan partijen kennis gegeven.

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt kan gebruik maken van dezelfde bevoegdheden als bij artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek aan de vrederechter zijn toegekend. In dit geval kan zijn beschikking ingeroepen worden tegen

Art. 1257

(opgeheven)

Art. 1280

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt, rechtsprekend in kort geding, neemt, in iedere stand van het geding tot de ontbinding van het huwelijk op verzoek van de partijen of van een van de partijen of van de procureur des Konings, kennis van de voorlopige maatregelen die betrekking hebben op de persoon, op het levensonderhoud en op de goederen, zowel van de partijen als van de kinderen.

De rechter houdt, in voorkomend geval, rekening met de meningen van de kinderen die werden geuit op de wijze bepaald bij artikel 931, derde tot zevende lid.

De procureur des Konings kan, door bemiddeling van de bevoegde sociale dienst alle dienstige inlichtingen betreffende de zedelijke en stoffelijke toestand van de kinderen inwinnen.

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt kan de procureur des Konings verzoeken de in vorig lid bedoelde informatie te verrichten.

Van de informatie wordt in alle gevallen aan partijen kennis gegeven.

De voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt kan gebruik maken van dezelfde bevoegdheden als bij artikel 221 van het Burgerlijk Wetboek aan de vrederechter zijn toegekend. In dit geval kan zijn beschikking ingeroepen worden tegen alle

Art. 1257

Sans préjudice de l'article 302 du Code civil, les accords homologués pendant la procédure en divorce ou les mesures ordonnées en référé sont provisoires au sens de l'article 1039, alinéa 1er, du Code judiciaire.

Toutefois, les parties peuvent, après l'expiration d'un délai de trois mois suivant l'homologation de leur accord ou l'ordonnance de référé, solliciter l'entérinement des mesures par le juge du fond, cette fois à titre définitif et y compris pour la période postérieure au divorce.

Les accords partiels relatifs à la liquidation du régime matrimonial conclus durant la procédure en divorce restent conclus sous les conditions suspensives du prononcé définitif du divorce et de leur entérinement au cours de la procédure de liquidation-partage.

Art. 1280

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions statuant en référé, connaît jusqu'à la dissolution du mariage à la demande, soit des parties ou de l'une d'elles, soit du procureur du Roi, en tout état de cause, des mesures provisoires relatives à la personne, aux aliments et aux biens, tant des parties que des enfants.

Le juge tient compte, le cas échéant, des opinions exprimées par les enfants dans les conditions prévues à l'article 931, alinéas 3 à 7.

Le procureur du Roi peut prendre, à l'intervention du service sociale compétent tous renseignements utiles concernant la situation morale et matérielle des enfants.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions peut demander au procureur du Roi de procéder à l'information prévue à l'alinéa précédent.

L'information est, en tout cas, communiquée aux parties.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions peut exercer les mêmes pouvoirs que ceux conférés au juge de paix par l'article 221 du Code civil. En ce cas, son ordonnance est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la signification qui leur en

Art. 1257

(abrogé)

Art. 1280

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions statuant en référé, connaît jusqu'à la dissolution du mariage à la demande, soit des parties ou de l'une d'elles, soit du procureur du Roi, en tout état de cause, des mesures provisoires relatives à la personne, aux aliments et aux biens, tant des parties que des enfants.

Le juge tient compte, le cas échéant, des opinions exprimées par les enfants dans les conditions prévues à l'article 931, alinéas 3 à 7.

Le procureur du Roi peut prendre, à l'intervention du service sociale compétent tous renseignements utiles concernant la situation morale et matérielle des enfants.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions peut demander au procureur du Roi de procéder à l'information prévue à l'alinéa précédent.

L'information est, en tout cas, communiquée aux parties.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions peut exercer les mêmes pouvoirs que ceux conférés au juge de paix par l'article 221 du Code civil. En ce cas, son ordonnance est opposable à tous tiers débiteurs actuels ou futurs sur la signification qui leur en

alle tegenwoordige of toekomstige derden-schuldenaars, nadat zij hun, op verzoek van een van de partijen, door een gerechtsdeurwaarder zal zijn betekend. Wanneer zij ophoudt haar gevolgen te hebben, krijgen de derden-schuldenaars op dezelfde wijze daarvan bericht ten verzoeken van de meest gereede partij.

Indien een echtgenoot zich tegenover de andere schuldig gemaakt heeft aan een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek, of heeft gepoogd een feit te plegen als bedoeld in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek, of indien er ernstige aanwijzingen voor dergelijke gedragingen bestaan, zal de echtgenoot die het slachtoffer is, behalve bij uitzonderlijke omstandigheden, het genot toegewezen krijgen van de echtelijke verblijfplaats indien hij daarom verzoekt.

De artikelen 1253*sexies*, § 1, 1253*septies*, eerste lid, en 1253*octies* zijn van toepassing wanneer verbod is gevorderd of uitgevaardigd om voor hypotheek vatbare goederen te vervreemden of met hypotheek te bezwaren; artikel 224 van het Burgerlijk Wetboek is mede van toepassing.

De zaak blijft tot de ontbinding van het huwelijk, tijdens de hele echtscheidingsprocedure, aanhangig bij de voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt.

Onverminderd een nieuwe dagvaarding of een vrijwillige verschijning der partijen, kan de zaak binnen 15 dagen voor de rechter worden gebracht doordat één van de partijen haar conclusies op de griffie neerlegt.

Art. 1294*bis*

§ 1. Indien een van de partijen niet verschijnt tijdens de zitting waarin artikel 1294 voorziet of in de loop van de procedure meedeelt dat ze die niet wenst voort te zetten, kan de meest gereede partij om de toepassing van artikel 1255 verzoeken. In dit geval neemt de termijn van een

tegenwoordige of toekomstige derden-schuldenaars, nadat zij hun, op verzoek van een van de partijen, door een gerechtsdeurwaarder zal zijn betekend. Wanneer zij ophoudt haar gevolgen te hebben, krijgen de derden-schuldenaars op dezelfde wijze daarvan bericht ten verzoeken van de meest gereede partij.

Indien een echtgenoot zich tegenover de andere schuldig gemaakt heeft aan een feit als bedoeld in de artikelen 375, 398 tot 400, 402, 403 of 405 van het Strafwetboek, of heeft gepoogd een feit te plegen als bedoeld in de artikelen 375, 393, 394 of 397 van hetzelfde Wetboek, of indien er ernstige aanwijzingen voor dergelijke gedragingen bestaan, zal de echtgenoot die het slachtoffer is, behalve bij uitzonderlijke omstandigheden, het genot toegewezen krijgen van de echtelijke verblijfplaats indien hij daarom verzoekt.

De artikelen 1253*sexies*, § 1, 1253*septies*, eerste lid, en 1253*octies* zijn van toepassing wanneer verbod is gevorderd of uitgevaardigd om voor hypotheek vatbare goederen te vervreemden of met hypotheek te bezwaren; artikel 224 van het Burgerlijk Wetboek is mede van toepassing.

De zaak blijft tot de ontbinding van het huwelijk, tijdens de hele echtscheidingsprocedure, aanhangig bij de voorzitter van de rechtbank of de rechter die het ambt van voorzitter waarneemt.

Onverminderd een nieuwe dagvaarding of een vrijwillige verschijning der partijen, kan de zaak binnen 15 dagen voor de rechter worden gebracht doordat één van de partijen haar conclusies op de griffie neerlegt.

De rechter kan beslissen dat, ingeval de uitkeringsplichtige zijn verplichting tot betaling niet nakomt, het de uitkeringsgerechtigde toegestaan is diens inkomsten of alle andere bedragen die hem door derden verschuldigd zijn, in ontvangst te nemen. Hoe dan ook geeft de rechter die toestemming wanneer de uitkeringsplichtige heeft verzuimd zijn verplichting tot betaling van de uitkering geheel of gedeeltelijk na te komen, voor meer dan twee, al dan niet opeenvolgende termijnen tijdens de twaalf maanden die aan de indiening van het verzoekschrift voorafgaan.

Art. 1294/1

§ 1. Indien een van de partijen niet verschijnt tijdens de zitting waarin artikel 1294 voorziet of in de loop van de procedure meedeelt dat ze die niet wenst voort te zetten, kan de meest gereede partij om de toepassing van artikel 1255 verzoeken. In dat geval, en afhankelijk van de

est faite par ministère d'huissier de justice, à la requête d'une des parties. Lorsqu'elle cesse de produire ses effets, les tiers débiteurs en sont informés par la même voie, à la requête de la partie la plus diligente.

Si un époux a commis à l'encontre de l'autre un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal ou a tenté de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code, ou s'il existe des indices sérieux de tels comportements, l'époux victime se verra attribuer, sauf circonstances exceptionnelles, la jouissance de la résidence conjugale s'il en fait la demande.

Les articles 1253*sexies*, § 1er, 1253*septies*, alinéa 1er, et 1253*octies*, sont d'application lorsque l'interdiction d'aliéner ou d'hypothéquer des biens susceptibles d'hypothèque est demandée ou ordonnée. Est également d'application l'article 224 du Code civil.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions, reste saisi jusqu'à la dissolution du mariage durant toute la durée de la procédure en divorce.

Sans préjudice d'une nouvelle citation ou d'une comparution volontaire des parties, la cause peut être ramenée devant lui, dans les 15 jours, par simple dépôt au greffe des conclusions d'une des parties.

Art. 1294*bis*

§ 1er. Si l'une des parties ne comparaît pas lors de l'audience prévue à l'article 1294, ou fait savoir en cours de procédure qu'elle ne souhaite pas poursuivre celle-ci, la partie la plus diligente peut solliciter l'application de l'article 1255. Dans ce cas, le délai d'un an pour

est faite par ministère d'huissier de justice, à la requête d'une des parties. Lorsqu'elle cesse de produire ses effets, les tiers débiteurs en sont informés par la même voie, à la requête de la partie la plus diligente.

Si un époux a commis à l'encontre de l'autre un fait visé aux articles 375, 398 à 400, 402, 403 ou 405 du Code pénal ou a tenté de commettre un fait visé aux articles 375, 393, 394 ou 397 du même Code, ou s'il existe des indices sérieux de tels comportements, l'époux victime se verra attribuer, sauf circonstances exceptionnelles, la jouissance de la résidence conjugale s'il en fait la demande.

Les articles 1253*sexies*, § 1er, 1253*septies*, alinéa 1er, et 1253*octies*, sont d'application lorsque l'interdiction d'aliéner ou d'hypothéquer des biens susceptibles d'hypothèque est demandée ou ordonnée. Est également d'application l'article 224 du Code civil.

Le président du tribunal ou le juge qui en exerce les fonctions, reste saisi jusqu'à la dissolution du mariage durant toute la durée de la procédure en divorce.

Sans préjudice d'une nouvelle citation ou d'une comparution volontaire des parties, la cause peut être ramenée devant lui, dans les 15 jours, par simple dépôt au greffe des conclusions d'une des parties.

Le juge peut décider qu'en cas de défaut d'exécution par le débiteur d'aliments de son obligation de paiement, le créancier d'aliments sera autorisé à percevoir les revenus de celui-ci ainsi que toutes autres sommes qui lui sont dues par des tiers. En tout état de cause, le juge accorde l'autorisation lorsque le débiteur d'aliments s'est soustrait à son obligation de paiement des aliments en tout ou en partie, pour plus de deux termes, consécutifs ou non, au cours des douze mois qui précèdent le dépôt de la requête.

Art. 1294/1

§ 1er. Si l'une des parties ne comparaît pas lors de l'audience prévue à l'article 1294, ou fait savoir en cours de procédure qu'elle ne souhaite pas poursuivre celle-ci, la partie la plus diligente peut solliciter l'application de l'article 1255. Dans ce cas,

jaar voor het bepalen van de zitting waarin artikel 1255, § 2, tweede lid, voorziet een aanvang op de dag van de in artikel 1289 bedoelde verschijning.

§ 2. Indien afstand wordt gedaan van de procedure, verbinden de in artikel 1288 bepaalde overeenkomsten de partijen voorlopig, tot wanneer de artikelen 1257 of 1280 worden toegepast. Indien de overeenkomsten niet de vorm van een uitvoerbare titel hebben, wordt, op verzoek van de meest gerede partij, de zaak bepaald op de rechtsdag van kort geding, in overeenstemming met artikel 1256. Indien een van de partijen daarom verzoekt, spreekt de voorzitter een voorlopige beschikking uit, in overeenstemming met de overeenkomsten.

door de meest gerede partij gekozen rechtsgrond, worden de relevante bepalingen van artikel 1255 toegepast, overwegende dat, naar gelang van het geval, de in artikel 1255, § 2, tweede lid, bedoelde termijn van één jaar voor de vaststelling van de zitting, dan wel de in artikel 1255, § 1, tweede lid, bedoelde termijn van zes maanden voor de vaststelling van de zitting, aanvangt uiterlijk op de datum van de in artikel 1289 bedoelde verschijning.

§ 2. Indien afstand wordt gedaan van de procedure en een van de partijen of de beide partijen om de toepassing van artikel 1255 verzoeken, wordt de zaak eveneens voor de voorzitter van de rechtbank gebracht, opdat die artikel 1280 toepast. Geacht wordt dat afstand wordt gedaan van de echtscheidingsprocedure, zo een van beide partijen niet verschijnt op de in artikel 1289 of de in artikel 1294 bedoelde verschijning, of zo een van de echtgenoten of diens raadsman in een tot de voorzitter of de griffie gerichte brief laat weten dat hij de procedure niet wenst voort te zetten. Tijdens de termijn die verstrijkt tussen de afstand van de procedure tot echtscheiding door onderlinge toestemming en de in artikel 1280 bedoelde beschikking, is het deel van de in de artikelen 1287 en 1288 bedoelde overeenkomsten, waarin de situatie van de partijen, hun goederen en hun kinderen tijdens de proeftijd wordt geregeld, tijdelijk bindend voor de partijen.

la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 2, alinéa 2, prend cours à la date de la comparution visée à l'article 1289.

§ 2. Si la procédure est abandonnée, les conventions prévues à l'article 1288 lient les parties à titre provisoire, jusqu'à ce qu'il soit fait application des articles 1257 ou 1280. Si les conventions ne revêtent pas la forme d'un titre exécutoire, la cause est, à la demande de la partie la plus diligente, fixée à l'audience des référés conformément à l'article 1256. Si l'une des parties en fait la demande, le président prononce une ordonnance provisoire conforme aux conventions.

suivant la base légale choisie par la partie la plus diligente, il est fait application des dispositions pertinentes de l'article 1255, en considérant que, suivant le cas, le délai d'un an prévu pour la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 2, alinéa 2, ou le délai de 6 mois pour la fixation de l'audience prévue à l'article 1255, § 1er, alinéa 2, prend cours au plus tard à la date de la comparution visée à l'article 1289.

§ 2. Si la procédure est abandonnée, et que l'une des parties ou les deux sollicitent l'application de l'article 1255, la cause est également renvoyée au président du tribunal afin qu'il fasse application de l'article 1280. En cas de non-comparution de l'une des parties à la comparution prévue à l'article 1289 ou à celle prévue à l'article 1294, ou en cas d'un courrier de l'un des époux ou de son conseil, adressé au président ou au greffe, l'informant de son désir de ne pas poursuivre la procédure, la procédure de divorce est tenue pour abandonnée. Durant la période entre l'abandon de la procédure du divorce par consentement mutuel et l'ordonnance prévue à l'article 1280, la partie des conventions visées aux articles 1287 et 1288 qui règle le sort des parties, de leurs biens et de leurs enfants durant les épreuves, lie les parties à titre provisoire.